

Az OKKR kialakításával kapcsolatos hazai munkálatok történeti áttekintése

Jelen tanulmány keretében kísérletet teszünk az OKKR létrehozásával összefüggő hazai munkálatok 5 éves történetének áttekintésére, az egyes fázisok során elért eredmények számbavételére, a felvetődött és nem megoldott problémák bemutatására. Az eltelt időszak öt egymástól jól elkülönülő periódust ölel fel – ezek mindegyikének külön fejezetet szenteltünk.

Az OKKR koncepcióját megalapozó időszak, 2005–2006

2005 szeptemberében az OKM mellett működő néhány szakértő hozzálatott az EU bizottsága által augusztus 7-én elfogadott *Javaslat a European Qualification Framework...* (Európai Bizottság, 2005) értelmezéséhez, adaptálásához. A *Javaslat* azt a célt szolgálta, hogy a tagállamok néhány hónap alatt azt megvitassák, továbbfejllesszék. Érdeemes átolvasnunk a *Javaslat...* bevezetőjét, amely jól körvonalazza az EQF megteremtésének céljait, filozófiáját:

„Ez a dokumentum a jövőben megvalósítható Európai Képesítési Keretrendszer (EQF) jellemzőit írja le. Az EU kormányfői 2005. márciusi brüsszeli találkozásuk során az EQF létrehozásának igényével léptek fel, így támogatva és erősítve az oktatási és képzési miniszterek korábbi ajánlásait (2004. február és december). E dokumentum képezi a szakmapolitikusok, szociális partnerek, az érdekcsoportok és az európai képesítési rendszerekkel foglalkozó szakemberek 2005 júliusa és decembere között sorra kerülő széles körű konzultációjának az alapját.

Az itt bemutatott lehetséges EQF-et metakeretrendszernek szánják, amely lehetővé teszi, hogy a nemzeti és ágazati szintű képesítési keretrendszerek illeszkedjenek egymáshoz, és ezáltal biztosítja a magas szintű átláthatóságot európai szinten. A keretrendszer megkönnyíti a képesítések elismerését és átláthatóságát – amelyeket e dokumentum a nemzeti vagy ágazati szintű illetékes szerv által értékelt és igazolt tanulási kimenetként határoz meg. Az EQF alapvető feladata, hogy erősítse a kölcsönös bizalmat és az együttműködést az egész életen át tartó tanulásban részt vevő különböző érdekelt felek között. Ez nagy jelentőséggel bír abból a szempontból, hogy csökkentse az akadályokat a tanulási kimenetek elismerésében, és lehetővé tegye a tanulók számára, hogy az elérhető tudást, készségeket és kompetenciákat jobban hasznosítsák. Az EQF másik szerepe az lenne, hogy lehetővé tegye és elősegítse a tanulók és a munkaerőpiac határokön átnyúló mobilitását. Mivel az EQF megvalósítása önkéntes alapon történik, és nem foglal magában semmilyen jogi kötelezettséget, ezért az a szerepe, hogy a reformok támogatásával és ösztönzésével előmozdítsa a változást nemzeti és ágazati szinten.

Az EQF központi elemét – a tanulási kimenetekhez kapcsolódó – közös referenciapontok adják, amelyek 8 szintre tagolódnak. Ezeket a referenciaszinteket úgy alakították ki és írták le, hogy támogassák a szakmapolitikusok, az érdekelt felek és a szakértői testületek munkáját a tagállamokban és ágazatokban.

Ezek a referenciaszintek nem önmagukban működnek, hanem az Integrált Európai Kreditátváltási Rendszer bevezetésével és elterjesztésével, az Europass okmánnyal és a

különböző tanulási lehetőségeket tartalmazó PLOTEUS adatbázissal együtt segítik az egész életen át tartó tanulás egyéni igényekhez igazodó eszköztrendszerének megteremtését. Az EQF elfogadását követően a nemzeti vagy ágazati szinten nyújtott képesítéseknek hivatkozást kell tartalmazniuk a keretrendszerre, amellyel tovább erősítik a keretrendszer és a közös referenciaszintek közvetlen jelentőségét az egyének számára.

Végezetül pedig az EQF számos olyan közös elvet és eljárást foglal magában, amely iránymutatást nyújt, és amelyet az „Oktatás és képzés 2010” munkaprogram keretében alakítottak ki a különböző szintű érdekelt felek közötti együttműködéshez – nevezetesen a minőségbiztosítás, a nem formális és informális tanulás beszámítása, a pályaaorientáció és a kulcskompetenciák tekintetében.

A szakképesítésekről szóló, 2005. június 6-án elfogadott új irányelv (1) az az európai uniós szintű jogi eszköz, amely a tagállamok számára kötelezően alkalmazandó a szakképesítések elismerése során a szabályozott szakmák esetében. Az elismerésre vonatkozó döntés meghozatalakor az illetékes hatóságokat az irányelv rendelkezései kötik, amelyek olyan mérhető kritériumokon alapulnak, mint a képzés vagy a szakmai gyakorlat típusa és időtartama. Az ebben a dokumentumban a szakképesítések elismerésére vonatkozó hivatkozások nem tekinthetők úgy, hogy azok a szabályozott szakmák esetében a szakképesítések elismeréséről szóló irányelv végrehajtására vonatkoznak. Ezért az illetékes nemzeti hatóságok nem írhatnak elő további követelményeket az EQF-megközelítés alapján. A migráns munkavállalónak a szakképesítése elismeréséhez való joga kizárólag az irányelvben megállapított követelményeken alapszik.

Az EQF kialakítása közvetlen összefüggésben van az „Európai Felsőoktatási Térség (EHEA) képesítési keretrendszerére” vonatkozó javaslattal, amelyet a bolognai folyamat bergeni miniszteri konferenciáján fogadtak el 2005 májusában. Mivel az EQF alkalmazási köre tágabb, mint a felsőoktatási képesítési keretrendszeré, kompatibilitást kell biztosítani a két kezdeményezés között azzal a céllal, hogy létrejöjjön egy átfogó európai képesítési keretrendszer, amely az egész életen át tartó tanulásra vonatkozik.

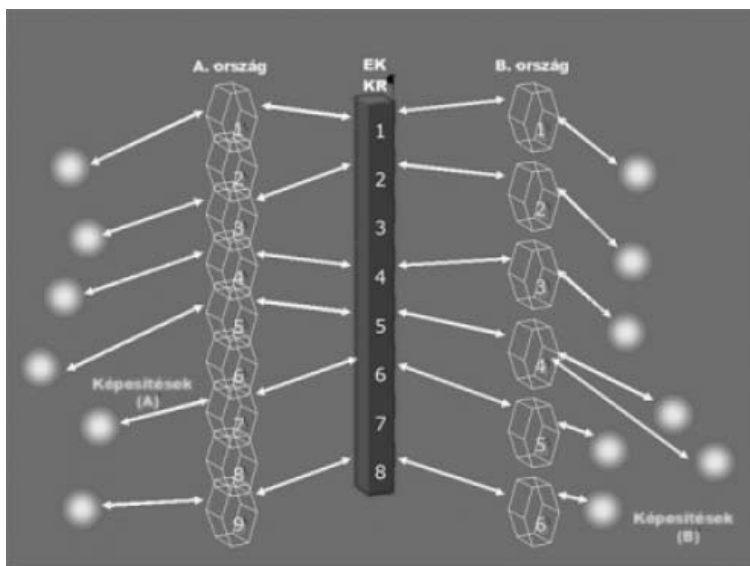
Ez a dokumentum részletesen bemutatja az EQF alapvető kérdéseit (2. fejezet), az EQF fő céljait és feladatait (3. fejezet), a fogalmi alapokat (4. fejezet), a közös referenciaszinteket (5. fejezet), az alkalmazható közös elveket és eljárásokat (6. fejezet), a bevonható eszközöket (7), az EQF és a nemzeti és ágazati szintű érdekelt felek közötti kapcsolatot (8. fejezet), és végül egy rövid következtetést, valamint a közelgő konzultációs folyamat során felteendő/megkérdendő kérdések listáját (9. fejezet).”

A dokumentum egy szemléletes ábra segítségével mutatta be az EQF országok közötti közvetítő funkcióját (1. ábra).

A javaslatot minden európai országban, így hazánkban is széles körben megvitták. Egy általános európai kérdőívet magyarra fordítottunk, és eljuttattunk a különböző szektorok, szociális partnerek stb. képviselőihez. A hazai konzultáció eredményeit összefoglaltuk, és ez meg is jelent az OKM honlapján (*Oktatási...*, 2005), illetve alapját képezte a budapesti nemzetközi tanácskozás magyar hozzájárulásának.

A hosszas, főként a magyar terminológia megteremtésére irányuló előkészítő munkának a Magyarországon 2006 februárjában megrendezésre került EU-s konferencia (*International...*, 2006) jelentős lökést adott.

Az Oktatás Minisztérium 2006. április 11-i miniszteri értekezlete jóváhagyta az Európai Képesítési Keretrendszerrel megtartott budapesti nemzetközi konferenciáról szóló tájékoztatót. A tájékoztató alapján az értekezlet döntést hozott az „EKKR-rel kapcsolatos hazai feladatok azonosítása, a nemzeti konzultációra és a konferencia tapasztalataira építve, Nemzeti Képesítési Keretrendszerrel (2) szóló koncepció” elkészítéséről. A koncepció elkészítéséért felelős fejlesztési és nemzetközi helyettes államtitkár 2006 áprilisában az érintett tárcák, illetve szakterületek képviselői részvételével bizottságot hozott létre, amely meghatározott feladatterv alapján szakértői munkacsoportot bízott meg a koncepció tervezetének elkészítésével.

1. ábra. Az EQF országok közötti funkciója

A szakértői munkacsoport tagjai: Radó Péter (a munkacsoport vezetője), Narancsik Ágnes, Útóné Visi Judit, Modláné Görgényi Ildikó, Falus Iván, Derényi András, Kadocsa László, Kiszter István, Farkas Józsefné, Krémó Anita voltak, majd felkérésre a meglévő képesítések elemzésével a munkában jelentős részt vállalt Kálmán Orsolya.

A munka kezdeti szakaszában az EQF (European Qualification Framework) különböző változatainak „magyarításával”, a hazai terminológia kialakításával foglalkoztunk. Az egyes fogalmak, beleértve a kompetencia fogalmát, de a keretrendszer, a szintleírások, tudás/ismeret, képesség/készség fogalmának az értelmezését is alapos, elemző viták során kíséreltük meg a magunk számára tisztázni. E megbeszélések során határoztuk el, hogy az EQF a magyar fordításban EKKR, a hazai képesítési keretrendszer OKKR lesz, míg a többi ország képesítési keretrendszerét a megkülönböztetés érdekében NKKR-nek neveztük el.

Ekkor került sor arra is, hogy a „learning outcomes” terminust a „tanulási eredmények” kifejezésre fordítsuk.

A munka alapjául először az alább látható EKKR-táblázat szolgált (1. táblázat).

1. táblázat. Az Európai Képzési Keretrendszer tanulási eredmények alapján meghatározott nyolc referenciaszintje

Szint	Tudás	Készségek, képes- ségek	Személyes és szakmai kompetencia			
			I. Autonómia és felelősség	II. Tanulási kompetencia	III. Kommuniká- ció és szociális kompetencia	IV. Szakmai kompetencia
1.	Az alapszintű általános tudás felidézése	Az alapszintű készségek alkalmazása egyszerű feladatok elvégzésére	Munka és tanulmányi feladatok végrehajtása közvetlen felügyelet alatt és személyes hatékonyság tanúsítása egyszerű és állandó helyzetekben	Irányítás elfogadása a tanulásban	Reagálás egyszerű írott vagy szóbeli kommunikációra A szociális szerep tanúsítása	A problémamegoldó eljárások ismerete
2.	Egy meghatározott területre vonatkozó alapszintű tudás felidézése és megértése, az érintett tudás tartománya a tényekre és a főbb fogalmakra korlátozódik	A készségek és kulcskompetenciák (3) alkalmazása olyan feladatok elvégzésére, ahol a tevékenységet, a rutint és a stratégiákat meghatározó szabályok irányítják Alapszintű módszerek, eszközök és anyagok kiválasztása és alkalmazása	Korlátozott felelősségvállalás a munka végrehajtásának javítására vagy tanulás egyszerű és állandó összefüggésekben és megszokott, homogén csoportokban	Irányítás elvárása a tanulóhoz	Reagálás egyszerű, de részletes írott vagy szóbeli kommunikációra A szerep hozzáigazítása különböző társas környezetekhez	Problémamegoldás a rendelkezésre álló információk alapján
3.	Egy adott területre vonatkozó tudás alkalmazása beleértve egyes folyamatokat, technikákat, anyagokat, módszereket, berendezéseket, terminológiát és bizonyos elméleti fogalmakat	Az adott területre jellemző készségek alkalmazása és a személyes értelmezés képessége módszerek, eszközök és anyagok kiválasztásában és összeállításában A feladatokra vonatkozó különböző megközelítések értékelése	Felelősségvállalás a feladatok elvégzésében, valamint bizonyos függetlenség a munkában vagy tanulásban, általában állandó körülmények között, ahol csak egyes tényezők változnak	Felelősségvállalás a saját tanulásért	Részletes írott vagy szóbeli kommunikáció kezdeményezése (és reakció) Felelősségvállalás az önismertetért és a magatartásért	Problémamegoldás jól ismert információforrások alkalmazásával, bizonyos szociális kérdésekre is tekintettel
4.	Az adott területre jellemző gyakorlati és elméleti tudás széles körének alkalmazása	Stratégiai megközelítések kialakítása a munka vagy a tanulás során felmerülő feladatokra szaktudás alkalmazásával és szakértői információforrások igénybevételével Az eredmények értékelése az alkalmazott stratégiai megközelítés szempontjából	Irányítás melletti szerepvállalás többnyire kiszámítható munka- vagy tanulási helyzetekben, amelyek sok változást előidéző tényezőt foglalnak magukban, és bizonyos tényezők szorosan kapcsolódnak egymáshoz Javaslattétel az eredmények javítására Mások rutinmunkájának felügyelete és bizonyos felelősségvállalás mások képzéséért	Egyéni tanulás-szervezés képessége	Részletes írott vagy szóbeli kommunikáció kialakítása (és reakció) szokatlan helyzetekben Az önismeret alkalmazása a magatartás megváltoztatására	Problémamegoldás a szakértői forrásokból származó információk integrálásával, a vonatkozó társadalmi és etikai kérdések figyelembevételével

Szint	Tudás	Készségek, képességek	Személyes és szakmai kompetencia			
			I. Autonómia és felelősség	II. Tanulási kompetencia	III. Kommunikáció és szociális kompetencia	IV. Szakmai kompetencia
5.	Az adott speciális területen belül gyakran széles körű elméleti és gyakorlati tudás alkalmazása, és a tudása korlátainak ismerete	Stratégiai és kreatív válaszok kialakítása a megoldások keresésénél jól definiált konkrét és absztrakt problémákra A problémák megoldása során képes az elméleti és gyakorlati tudás átalakítására	Olyan projektek önálló kezelése, amelyek problémamegoldást igényelnek, és ahol számos tényezőt kell figyelembe venni, amelyek jó része kölcsönhatásban áll egymással és előre nem látható változásokhoz vezet Kreativitás a projektek fejlesztésében Emberek irányítása, valamint a saját és mások teljesítményének felülvizsgálata Mások képzése és csapatteljesítmény kialakítása	A saját tanulás értékelése és olyan tanulási igények felismerése, amelyek a további tanulás vállalásához szükségesek	Ötletek jól strukturált és következetes továbbítása a munkatársaknak, a feletteseknek és az ügyfeleknek minőségi és mennyiségi információk alkalmazásával Átfogó, belülről fakadó személyes világlátás kifejezése, amely tükrözi a kötelezettség-vállalást a többiek felé	Válaszok kialakítása az absztrakt és konkrét problémákra Gyakorlati együttműködési képesség egy területen belül tevékenység során Véleményalkotás a vonatkozó társadalmi és etikai kérdések ismeretében
6.	Egy terület részletes elméleti és gyakorlati tudásának alkalmazása (a tudás egy része az adott terület leglényegesebb részét érinti, és az elméletek és elvek kritikus értelmezését foglalja magában)	A módszerek és eszközök magas szintű alkalmazásának képessége egy összetett és specializált területen, valamint innovációs képesség az alkalmazott módszerek tekintetében A problémák megoldására vonatkozó érvek kialakítása és fenntartása	Adminisztratív tervezés, forrás- és csapatkezelési felelőségek képessége olyan, munkával és tanúlással kapcsolatos helyzetekben, amelyek előre nem láthatók, és megkövetelik, hogy az összetett problémákat számos, egymással kölcsönhatásban álló tényező segítségével oldják meg Kreativitás a projekttervezésben, és kezdeményezés az irányítási folyamatokban, amelyek magukban foglalják mások képzését a csapatteljesítmény fejlesztésére	A saját tanulás következetes értékelése és a tanulási igények felismerése	Ötletek, problémák és megoldások ismertetése a hozzáférő és a laikus közönséggel olyan technikák alkalmazásával, amelyek a minőségi és mennyiségi információkat foglalnak magukban Átfogó, belülről fakadó személyes világlátás kifejezése, amely szolidaritást mutat mások felé	A vonatkozó adatok összegyűjtése és értelmezése a problémamegoldáshoz A gyakorlati együttműködési képessége egy összetett környezetben Véleményalkotás a munka vagy a tanulás során felmerülő társadalmi és etikai kérdések alapján

Szint	Tudás	Készségek, képes-ségek	Személyes és szakmai kompetencia			
			I. Autonómia és felelősség	II. Tanulási kompetencia	III. Kommunikáció és szociális kompetencia	IV. Szakmai kompetencia
7.	Magas szintű elméleti és gyakorlati szak-tudás alkalmazása, amelynek egy része az adott terület leglényegesebb részét érinti. Ez a tudás a fogalmak kialakítása és/vagy alkalmazása során tapasztalható eredetiséghez. Az adott területtel kapcsolatos tudás és a különböző területek egymásra hatásának kritikus szemlélete	A problémák kutatáson alapuló értékelése az új vagy interdiszciplináris területekről származó tudás alkalmazásával és véleményalkotás hiányos vagy korlátozott információ alapján Új készségek fejlesztése válaszul felmerülő újabb tudásra és technikákra válaszul	Vezetési és innovációs készségek olyan munkával és tanulással kapcsolatos, szokatlan, összetett és előre nem látható helyzetekben, amelyek megkövetelik, hogy az összetett problémákat számos, egymással kölcsönhatásban álló tényező segítségével oldják meg Csoportok stratégiai teljesítményének felülvizsgálata	Autonómia a tanulás irányának meghatározásában, a tanulási folyamatok magas szintű megértése	Projekteredmények, módszerek és megerősítő okfejtések ismertetése a hozzáférhető és a laikus közönséggel a megfelelő technikák alkalmazásával Társadalmi normák és kapcsolatok megfigyelése és kezelése, valamint megváltoztatásukra irányuló intézkedések	Problémamegoldás néha hiányos, összetett tudásforrások bevonásával, új és szokatlan összefüggésekben Gyakorlati együttműködés képessége komplex környezetben jelentkező változás kezelésében A munka vagy a tanulás során felmerülő társadalmi, tudományos és etikai kérdések kezelése
8.	A szaktudás alkalmazása olyan új és összetett fogalmak kritikus elemzésére, értékelésére és szintetizálására, amelyek egy adott terület külső határát érintik A meglévő tudás és/vagy szakmai gyakorlat kiterjesztése vagy újradefiniálása egy területen belül vagy a területek közötti egymásra hatás során	Olyan projektek kutatása, gignodolása, tervezése, megvalósítása és átdolgozása, amelyek új tudáshoz és új eljárási megoldásokhoz vezetnek	Lényeges vezetési és innovációs készségek, valamint az autonómia olyan munkával és tanulással kapcsolatos szokatlan helyzetekben, amelyek megkövetelik, hogy az összetett problémákat számos egymással kölcsönhatásban álló tényező segítségével oldják meg	Új fogalmak vagy folyamatok kialakítására vonatkozó kitaró elkötelezettség képesség és a tanulási folyamatok magas szintű megértése	Szakértő munkatársakkal folytatott kritikai párbeszéd keretében kommunikáció a szaktekintélyekkel Szociális normák és kapcsolatok megfigyelése és kezelése, valamint megváltoztatásukra irányuló intézkedések	Új és összetett gondolatok kritikai elemzése, értékelése és szintézise, valamint stratégiai döntéshozatal e folyamatok alapján A gyakorlati együttműködési képesség komplex körülmények közötti stratégiai döntések meghozatalában A szociális és etikai fejlődés tettekkel való támogatása

(Javaslat... 2005)

2006 tavaszán azonban – ahogyan többek között az EQF-fel kapcsolatos budapesti tanácskozás hatására magában az EQF-ben is – egyszerűsödött a szintleírások rendszere, mi is egy egyszerű kiindulási alapot választottunk a hazai képesítések elemzéséhez.

Besorolási szintek	Deskriptorok				
	Tudás, ismeret	Kulcs-kompetenciák	Képesség	Autonómia, felelősség-vállalás	Nézetek, attitűdök
...szint					
...szint					
...szint...					

A munka három fő irányban indult meg.

Narancsik Ágnes a nemzetközi tapasztalatokat, főként az angol, skót, ír, walesi rendszert elemezte egy közel 40 oldalas tanulmányban.

A másik irányt Radó Péternek az OKKR működtetésével kapcsolatos elgondolásai jelentették.

A harmadik területet a hazai képesítések elemzése jelentette. A munkacsoport számára egy előzetes elemzőmunkát Kálmán Orsolyával együtt terjesztettünk elő 2006. június 16-án.

Az elemzés eredményeinek egyes részleteibe az alábbiak nyújtanak betekintést.

„A rendelkezésemre bocsátott dokumentumokat abból a szempontból elemeztük Kálmán Orsolya kolléganőm segítségével, hogy azok hogyan illeszthetők az EKKR (IQF) rendszerébe, illetve milyen mértékben lehetők fel benne az attitűdök, nézetek, valamint a kulcskompetenciák.

Ezzel az elemzéssel arra kerestük a választ, hogy a meglévő képesítési követelmények milyen mértékben illeszthetők be egy ilyen módon kialakított OKKR-be. Arra is választ kerestünk, hogy az egyes deskriptorok (az oszlopok) milyen mértékben vannak kifejtve az egyes dokumentumokban, s milyen szintbe sorolhatók be a megfogalmazott követelmények.

Az érettségi esetében azt is néztük, hogy a közép- és az emelt szint között milyen eltérések mutathatók ki, s mely deskriptorok mentén.

Természetesen minden tárgy elemzésére nem vállalkoztunk, de a magyar, a matematika és az idegen nyelv esetén azt is megnéztük, hogy az általános követelmények és az egyes tantárgyak követelményei hogyan viszonyulnak egymáshoz.

Az egyes szintekre, tantárgyakra vonatkozó következtetések a részletes elemzéssel együtt találhatók.

Általánosságban megjegyezhető:

minden területen a megfogalmazott képesítési követelmények beilleszthetők egy általunk felvázolt OKKR deskriptorrendszerbe,

az illeszkedés mértéke, illetve a jelenlegi követelmények explicit volta igen eltérő képet mutat. Leginkább a felsőoktatási és érettségi tárgyak közül az idegen nyelv felel meg a felvázolt rendszernek. Ennek minden bizonnyal az az oka, hogy ezek a területek már az EKKR valamely változatának vagy előzményének a figyelembevételével készültek el.

Jelentős különbségek vannak abban a tekintetben is, hogy a tudás, illetve a képességek kerültek-e részletesebb kifejtésre.

Megfigyelhető volt, hogy míg a magyarból inkább a tudás, addig az idegen nyelv esetében inkább a képességek tekintetében mutat eltérést a közép-, illetve a felsőfok,

A szintek tekintetében mind a gimnáziumi, mind a szakképzési, mind pedig a felsőoktatási anyag lényegében megfelel annak a szintnek, amelyet az EKKR alapján feltételezni lehet. Az egyes eltéréseket a konkrét anyagoknál jelezzük.

Az autonómia és felelősség kategóriák tekintetében a felsőoktatás meglehetősen alacsony szinteket fogalmaz meg, a szakképzés sokkal nagyobb gondot fordít erre.

Az elemzés összességében arra enged következtetni, hogy az OKKR összeilleszthető a jelenlegi képesítési követelményekkel, de az esetek jelentős részében a követelmények explicitebb kifejtésére lenne szükség mind a hazai, mind pedig a nemzetközi összehasonlítás érdekében. Az OKKR kategóriáinak a figyelembevétele növelné az egyes területeken megfogalmazott KKK-k tudatosságának a színvonalát is” (Oktatási..., 2007b).

Az elemzés igen részletesen foglalkozik a közoktatás területén az érettségi vizsgakövetelményekkel (közülük az idegen nyelvi érettségi követelményeit mutatjuk be példaként), az új OKJ ekkor rendelkezésre álló tervezetével, a szakirányú továbbképzés és a felsőoktatás további három szintjével.

„Az idegen nyelvi érettségi vizsga követelményei:

- az idegen nyelv esetében a közép- és emelt szint különbségeit kifejezetten a képességekben akarják megragadni szemben a magyar érettségivel, ahol alig van kiemelt különbség (az is inkább a tudásra vonatkozott), illetve a matematikával is, ahol szintén csak néhány alterületen mutatható ki a két vizsga szint közt az EQF szerinti különbség
- mindkét szint viszont alapvetően az idegen nyelven folytatott kommunikáció kulcskompetenciájának leírása

KÖZÉPSZINT:

- A2 leírása: tudás és képességek 2. szintje, B1: képességek 3. szintje (tudást expliciten nem említ)
- autonómia és felelősség egyáltalán nem jelenik meg
- érettségi: a képességek 3. szintje (közvetlenül nem jelenik meg a tudás, autonómia és felelősség, nézetek)

EMELT SZINT:

- B2 leírása: képességek 4. szint, autonómia és felelősség 3. szint (tudásra nincs utalás) attitűd, nézet is megjelenik
- érettségi: képességek 4. szintje, autonómia és felelősség (B) 3. szint, tudásra nincs közvetlen utalás, az elköteleződés is megjelenik

ÖSSZEGZÉS

- a két szint az EQF képességei mentén jól elkülöníthető, a két szint éppen egymás után következik (3. és 4. szint), a másik két EQF-területen, illetve a nézetek kapcsán ilyen egyértelmű különbségeket nem találtam

A szakképesítés követelményei (az új OKJ tervezete alapján)

A szakmai követelménymodul tartalma:

Feladatprofil:

Tulajdonságprofil:

- szakmai kompetenciák (szakmai ismeretek és ezek típusai, szakmai készségek és ezek szintje)
- személyes kompetenciák,
- társas kompetenciák
- módszer-kompetenciák

Megjegyzés:

- ezt be lehetne illeszteni az EQF-be, de nincs kifejtve a tervezetben, az útmutatóban lévő Ajánlás a szakmai és vizsgázási követelmények meghatározásához-ban pedig még ennyi sincs a szakmai követelményekről
- a kulcskompetenciák is beleférnének, ez alapján a nézetekről, elköteleződésről semmi sem tudható

Felsőfokú szakképzés

- a követelmények leírásában a tudás és képességek területe keveredik
- képességek túlsúlyban vannak a tudáselemekhez képest
- EQF 3-5. szintjei közt mozog
- tudás alacsonyabb szintű (3.), mint képességek, autonómia és felelősség (4. és 5. szint)
- az autonómia és felelősség kapcsán egyáltalán nem esik szó mások munkájának ellenőrzéséről, értékeléséről stb.
- a kontextus szinte egyáltalán nem jelenik meg a leírásokban (talán „a más területeken is”-ben benne van)
- a (társas, fizikai, szakterületi) kontextussal való kapcsolat helyett jellemzőbb, hogy inkább általánosan kulcskompetenciákban gondolkodnak, pl. anyanyelven folytatott kommunikáció, szociális kompetencia
- a nézetrendszer megjelenik a problémák, megközelítések stb. értékelése kapcsán, de a felsőfokú szakképzés követelményeiben látványosan nem egy szintet, összetettséget jelenítenek meg

Alapszak

- az EQF szintjeiben szintén nincs összhang, de talán a felsőfokú szakképzéshez viszonyítva jobb a helyzet, kb. 5-6. szint

- a tudás területén megjelennek a 3. szintről is elemek, amelyek valahogy ki is lógnak
- a képességek esetében nagyon hiányzik a kreatív, innovatív alkalmazás (ezért esik néha vissza a 4. szintre)
- az autonómia és felelősség 5–6. szint körül, de továbbra is hiányzik a mások kontextusa (egyszer jelenik meg, hogy a tanuló/dolgozó valamilyen szervezetben működik)
- az autonómia és felelősség komponensből általában hiányzik a követelményekből a tényleges felelősségvállalás megfogalmazása
- továbbra is a kontextus előre nem látható változásaihoz tartóznak tekintettük a más területeken való tanulás, munka képességét (más terület = kiszámíthatatlan változás)
- több olyan követelmény is van, ami csak kulcskompetenciákat ír le, a kulcskompetenciák erőteljesen jelennek meg

Mesterszak

- nem keveredik a tudás és a képességek a követelményekben
- elég egyértelműen a 6. és 7. szint közé esik a mesterképzés követelménye, talán a képességek és az autonómia és felelősség inkább a 6. szint
- a követelmény nem állít fel szinteket a »saját tevékenység kritikus elemzése« és az »értékek kialakítása...« (ld. utolsó kettő) esetében, megismétlődik a BA leírása
- az autonómia és felelősség komponens esetében általában hiányzik a követelményekből a tényleges felelősségvállalás megfogalmazása – vagy éppen teljesen általános szinten jelenik meg a személyes felelősségvállalás (ld. »a munkakörhöz szükséges...« [alulról a 3. követelmény])
- továbbra is alig van utalás a felelősség és autonómia kapcsán másokról, a csoportról
- szinte eltűntek a kulcskompetenciákra vonatkozó részek, főként a BA-hoz képest, ahol nagyon erős volt a kulcskompetenciák megjelenése
- talán csökkenek a nézetekre, elköteleződésre vonatkozó, utaló részek

Doktori képzés

- a felsőoktatás követelményei közül a legkoherensebb, alapvetően egy szinthez, a 8.-hoz tartozik, viszont továbbra is hiányoznak elemek:
- a munkához/tudásterülethez kötődő szociális, vezetői (?) képességek, leginkább az autonómia és felelősségben lehet ennek hiányát érzékelni (főleg úgy, hogy a korábbi szintek ilyen jellegű hiányait a doktori képzés sem korrigálja)
- a határterületek, különböző területek közti kapcsolatok tudása
- a kontextus kapcsán még mindig nem a csoportot/teamet emelik ki, hanem a professzionális közösséget, ami itt jelenik meg először
- a tudást, ismereteket inkább az EQF képességeihez közvetlenül szükséges tudáselemként fogalmazzák meg a követelményekben, ezáltal konkrétabb, mint az EQF tudáskomponense
- kulcskompetenciák terén már csak a szociális kompetencia jelenik meg, ami egyébként nem helyettesítheti a teamek működtetésének, vezetésének, értékelésének stb. (főként egyébként 7. szint) autonómia és felelősség kapcsán hiányzó elemeit
- a nézetrendszer terén az elköteleződés „magasabb szintű”, mint a BA és MA kb. ugyanolyan »szintje.« (Oktatási..., 2007b)

Az OKKR-koncepció létrejötte (2006. szeptember 11.)

Az OKKR koncepciójára tett javaslatot a bizottság munkájának összegzésekképpen Radó Péter fogalmazta meg. A dokumentum első része az elvégzett elemzések szintézisét tartalmazza, míg a második rész az első részre alapozva a további munka alapját képező koncepciót fejti ki. A koncepció kiter az OKKR tartalmával, működtetésével, valamint az OKKR fejlesztésével kapcsolatos feladatokra.

„Az OKKR kialakítását és alkalmazásba vételét megalapozó szakmai koncepció három kulcsterülete a következő:

- az OKKR funkciója, az alkalmazásával szolgálni kívánt célok rögzítése;
- az OKKR követelménystruktúrája (deskriptorai) és szintjei;
- az OKKR alkalmazása és működtetése.

Az OKKR funkciója

Az OKKR-nek és a működését biztosító mechanizmusoknak a következő célok megvalósítását kell szolgálniuk:

Az OKKR megalkotásának és működtetésének általános célja, hogy az egész életen át tartó tanulás keretei között támogassa az egyéni életpályák tervezését, informálja a tanulókkal kapcsolatos egyéni döntéseket és informálja az oktatási szolgáltatások felhasználóit.

Az OKKR konkrét céljai a következők:

- Pályaorientációs tanácsadás támogatása.
- Az oktatási-képzési programok tervezésének orientálása;
- A különböző kimeneti szabályozók egységes rendszerbe foglalása;
- Hosszabb távon a kimeneti szabályozók harmonizációja, rendszerbe szervezése (szintezése), az alágazati képzési rendszerek továbbfejlesztésének orientálása;
- A minőségbiztosítási rendszerek összehangolása, külső referenciáik megerősítése;
- Az egyedi képesítések hitelesítése;
- A munkaadók informálása;
- Az informális és nem formális tanulás elismerése;
- Az oktatási szektoron belüli szakmapolitikai koordináció és a társadalmi partnerekkel való konzultáció megerősítése;
- Az Európai Képzési Keretrendszernek való megfeleltetés biztosítása.

Mivel az OKKR egyik alapfunkciója a különböző oktatási-képzési ágak és szintek egymásra épülésének biztosítása, olyan eszköz alkalmazására van szükség, amely egyfelől képes integrálni a meglévő kimeneti szabályozórendszereket, másfelől orientálja azok továbbfejlesztését. Ennek megfelelően az OKKR szintleírásainak kidolgozását szolgáló munka első lépése egy olyan deskriptorrendszer kialakítása, amely magába foglalhatja az átalakulóban lévő alágazati képzési rendszerek követelményeit. Kiindulás gyanánt a nemzetközi tapasztalatokat figyelembe véve (különösen az EKKR kidolgozását szolgáló szakértői munka alapján) egy lehetőleg minden releváns területet felölelő követelménystruktúra kialakítására került sor. Ezt követően megtörtént a meglévő, illetve formálódó alágazati követelmények előzetes elemzése abból a szempontból, hogy azok mennyire illeszthetők a javasolt követelménystruktúrához. (4)

Az OKKR követelménystruktúrája

Az előzetes elemzés, egyben az OKKR követelménystruktúrája későbbi kidolgozása alapjául nem az egyedi követelmények, hanem az egyes alágazatok átfogó kimeneti szabályozási követelményei szolgálnak. Ennek megfelelően a figyelembe vett alapidokumentumok a következők:

- Érettségi követelmények.
 - A közép- és emelt szintű általános érettségi tantárgyi követelmények.
 - Útmutató a szakmai és vizsgakövetelmények elkészítéséhez.
 - Az OKJ szakmanként elkészített szakmai és vizsgakövetelmények tervezeti.
 - A dublini szintleírások alapján elkészített képzési és vizsgakövetelmények a felsőfokú szakképzésre (tervezet), az alapképzésre, a mesterképzésre és a PhD-képzésre (tervezet).
 - Az Európa Tanács ajánlásain alapuló állami nyelvvizsga-követelmények.
 - A miniszteri szintű jogszabályokban kiadott, OKJ-ban nem szereplő képesítési követelményei.
 - A különböző szakvizsgák követelményei.
 - »Szabvánnyá válás« és nem jogszabályban rögzített módon működő képesítések (pl. ECDL)
- A kiindulás alapjául szolgáló követelménystruktúra (deskriptorrendszer) a következő:

Besorolási szintek	Deskriptorok				
	Tudás ismeret	Kulcskompetenciák	Képesség	Autonómia, felelősségvállalás	Nézetek, attitűdök
...szint					
...szint					
...szint...					

- Az egyes alágazatok kimeneti követelményeinek az előzetes elemzése a következő célok alapján történt:

- A különböző követelmények hogyan illeszkednek az EKKR rendszerébe?
- Milyen mértékben lelhetők fel a követelmények között az attitűdök, nézetek, valamint kulcskompetenciák?

– Mindezek alapján a követelmények hogyan illeszthetők bele a kiindulásként alkalmazott OKKR követelménystruktúrába?

– Az egyes deskriptorok milyen mértékben vannak kifejtve az alágazatok kimeneti követelményeinek leírásában, elvégezhető-e a megfogalmazott követelmények egyértelmű EKKR-besorolása?

– Az érettségi követelmények esetében speciális szempont volt a közép- és az emelt szint követelményei közötti különbség az egyes deskriptorok mentén.

– Noha az elemzés csak bizonyos tárgyakra vonatkozott (5) (nem volt teljes körű), elemzési szempont volt az egyes tárgyak követelményei között megfigyelhető különbség is.

Az előzetes elemzés legfontosabb általános tapasztalatai a következők voltak (6):

– Minden területen a megfogalmazott képesítési követelmények beilleszthetők egy a korábban felvázolt, öt területre tagolt OKKR deskriptorrendszerbe.

– Az illeszkedés mértéke, illetve a jelenlegi követelmények explicit volta igen eltérő képet mutat. Leginkább a felsőoktatási és az érettségi tárgyak közül az idegen nyelv felel meg a felvázolt rendszernek. Ennek oka minden bizonnyal az, hogy ezek a területek már az EKKR valamely változatának vagy előzményének a figyelembevételével készültek el.

– Jelentős különbségek vannak abban a tekintetben is, hogy a tudás, illetve a képességek kerültek-e részletesebb kifejtésre.

– Megfigyelhető volt, hogy míg magyarból inkább a tudás, addig az idegen nyelv esetében inkább a képességek tekintetében mutat eltérést a közép-, illetve az emelt szint.

– A szintek tekintetében mind a gimnáziumi, mind a szakképzési, mind pedig a felsőoktatási anyag lényegében megfelel annak a szintnek, amelyet az EKKR alapján feltételezni lehet. (Az egyes eltéréseket az itt nem ismertetett részletes elemzés mutatja ki.)

– Az autonómia és felelősség kategóriák tekintetében a felsőoktatás meglehetősen alacsony szinteket fogalmaz meg, a szakképzés sokkal nagyobb gondot fordít erre.

Mindezek alapján az látszik célszerűnek, hogy az OKKR szintleírásainak kidolgozására irányuló szakértői munka kiindulási pontja a fentiekben ismertetett öt deskriptorból („oszlopból”) álló struktúra legyen. Az OKKR kidolgozása során el kell végezni e deskriptorok operacionalizálását (az egyes végzettségek és képesítések egyedi besorolását) lehetővé tevő értelmezését, valamint az alágazati követelmények részletes elemzése alapján azok besorolhatóságot szem előtt tartó fejlesztésére irányuló javaslatok kidolgozását.

A besorolás szintjeinek számát tekintve kiindulásként el lehet fogadni az EKKR kilenc szintjét, ez azonban a további szakértői munka során eldöntendő kérdés.

Az OKKR szintbesorolásainak kidolgozása során három alapkövetelmény érvényesítését szükséges szem előtt tartani: nyitottság, integrációs képesség és alkalmazhatóság.

Az OKKR alkalmazása és »működtetése«

Bizonyos idő után (a fejlesztési szakasz lezárulását követően) minden Magyarországon elismert végzettségnek és képesítésnek OKKR-azonosítóval kell rendelkeznie, az OKKR-besorolást minden végzettséget tartalmazó okiratnak (bizonyítványnak, oklevélnek) tartalmaznia kell. Az OKKR alapján történő besorolásnak (egyedi megfeleltetésnek) az egyes alágazatok képesítési rendszereinek rendes működése során kell megtörténnie. Az OKKR alapján kialakított rendszernek ki kell terjednie a közoktatásra, szakképzésre, felsőoktatásra és felnőttképzésre egyaránt. Az egyes alágazati képesítési és vizsgarendszerek fejlesztésével párhuzamosan az OKKR-nek fokozatosan alkalmassá kell válnia az informális és nem formális tanulás eredményeinek integrálására is.

Az OKKR működtetése során szükség van bizonyos alapelvek következetes érvényesítésére. Ezek közül a legfontosabbak a következők (7):

– A teljes körű nyilvánosság biztosítása.

– Tanulóközpontúság, átlátható ki- és bemenetek, tanulási szakaszok egymásra épülésének biztosítása.

– Az OKKR nem lezárt szabályozás, folyamatos fejlesztést kíván.

– Az OKKR működése intenzív szektorközi együttműködést kíván.

– Az OKKR nem működhet minőségbiztosítási standardok és folyamatos monitoring, értékelés nélkül.

– A felhasználók számára megfelelő információt kell biztosítani, ennek alapjául országos adatbázisnak kell szolgálnia.

– Az OKKR-besorolásnak (a rendszerbe való bekerülésnek) világos standardokon kell alapulnia.

– Az OKKR-nek rendszerbe kell foglalnia (hosszú távon integrálnia kell) a már meglévő képesítési követelményeket.

Az OKKR-nek a kitűzött céloknak megfelelő alkalmazását biztosító eszközök, illetve mechanizmusok négy csoportjára van szüksége:

Az OKKR alkalmazását biztosító információs háttér

– Az OKKR akkor állítható hatékonyan az egész életen át tartó tanulás szolgálatába, ha bevezetésre kerül az egyéni tanulási kártya, amely egy olyan elektronikus adathordozó eszköz, amely a tulajdonos minden megszerzett és elismert ismeretét és készségét felsorolásszerűen, elismert végzettség, oklevél vagy kreditpont formájában tartalmazza.

– A használhatóság érdekében szükség van az egyéni tanulási kártyákon rögzített információk, az elismert képességek országos adatbázisára.

Az OKKR működtetését végző intézményi és hatósági háttér

– Az OKKR működtetésével és alkalmazásával kapcsolatos feladatok jelentős részét egy, a kormány által kinevezett testületnek célszerű ellátnia. A testület feladatai közé tartoznának a következők: (i) javaslatot tesz a besorolás szempontjaira, eljárásrendjére, az OKKR-hez kapcsolódó értékelési és minőségbiztosítási rendszerre, (ii) közreműködik a képesítési rendszer monitorozásában, felülvizsgálatában és az összegyűlt információk alapján az OKKR folyamatos felülvizsgálatában („karbantartásában”), (iii) ajánlásokat fogalmaz meg a szakmapolitikai koordináció erősítése érdekében és a független külső értékelés szempontjainak azonosítása terén; (iv) megfogalmazza a képesítések megszüntetésének feltételeit; (v) ellátja az OKKR alapján történő megfeleltetéssel kapcsolatos feladatokat.

– A képesítések OKKR alapján történő megfeleltetése és besorolása, illetve a besorolások hitelesítése és nyilvántartása hatósági feladatok, melyeket az oktatási szektor országos irányítási rendszerében szükséges elhelyezni.

Az OKKR alapján történő besorolásokat a szakképzésben és a felnőttoktatásban megalapozó vizsgaközpont-hálózat

– Folytatni szükséges a szakképzés és a felnőttoktatás számára kialakítandó regionális vizsgaközpont-hálózat fejlesztését. A vizsgaközpontoknak aktívan részt kell venniük vizsgakövetelmények fejlesztésében és egyre inkább képessé kell válniuk az informális és nem formális tanulás útján elsajátított tudás és kompetenciák elismerésére.

Az OKKR-re épülő minőségfejlesztési rendszerek

– Az OKKR működtetésének ki kell terjednie a képesítési rendszer belső minőségbiztosításának kialakítására.

– Az OKKR minőségbiztosítási rendszerének ki kell terjednie az eredményességi információk nyilvánosságára is.

– Az OKKR működtetésében közreműködő testület ajánlásai alapján programot kell kidolgozni az egyes oktatási alágazatok minőségfejlesztési rendszereinek továbbfejlesztésére.

– Mérési rendszerek.

Az OKKR megalkotása és használatbavétele érdekében a javasolt további lépések a következők:

– Az oktatási szektor konzultatív testületei bevonásával a koncepció alapján lefolytatott konzultatív folyamat elindítása, annak eredményeinek összegzése.

– Az OKKR fejlesztése és használatbavétele során szükséges tárcaközi koordináció biztosítása érdekében tárcaközi bizottság létrehozása.

– Egy az összes érintett oktatási alágazat szakértőiből álló OKKR szakértői munkacsoport létrehozása, amely az ebben a javaslatban szereplő koncepció keretei között három javaslatot alkot meg:

– Az OKKR szintleírásait (szintenként lebontott deskriptorait) tartalmazó részletes anyag.

– Az OKKR működtetését szolgáló mechanizmusok kialakításáról szóló, az ehhez szükséges fejlesztések, szabályozási, intézményépítési és finanszírozási eszközök részletes tervezéséről szóló javaslat.

– Az egyes oktatási alágazatok kimeneti szabályozóeszközeinek OKKR-kompatibilis továbbfejlesztéséről szóló ajánlások.

– A konzultáció eredményei és az OKKR szakértői munkacsoport által kidolgozott részletes javaslatok alapján az OKKR-ről szóló határozati javaslat előkészítése a kormány számára.

– A második nemzeti fejlesztési tervben – az egyes alágazatok kimeneti szabályozási rendszereinek fejlesztése mellett – meg kell jeleníteni az egységes képesítési keretrendszer magalkotásához szükséges fejlesztéseket. Ezek közül kiemelten: különösen a következők:

Kompetenciaszintek rögzítésén alapuló, az egyes szintek és a különböző programtípusok (közoktatás, szakképzés, felsőoktatás, felnőttképzés) egymásra épülését, illetve illeszkedését szolgáló kimeneti szabályozórendszer (képesítési követelményrendszer) kialakítása;

Ezekre épülő standardok és vizsgakövetelmények kidolgozása, a meglévő követelményrendszerek felülvizsgálata;

Az intézményhálózat – területi vizsgaközpontok hálózatának – kialakítása;

A formális oktatási rendszer számára kialakított egységes kimeneti szabályozási, képesítési és minőségbiztosítási rendszer folyamatos kiterjesztése a nem formális képzési kínálatra;

Az új ágazati képesítési rendszeren alapuló minőségbiztosítási, akkreditációs és monitoringmechanizmusok megújítása;

Az egységes ágazati kimeneti követelményrendszer kialakítását, karbantartását és az ehhez kapcsolódó funkciókat ellátó, valamint az EQF-megfeleltetést végző testület és intézmény (hatóság) szakmai és szervezeti háttérének biztosítása;

Értékelés és mérés alapjául szolgáló standardok kidolgozása;

Értékelési, mérési, minőségbiztosítási és programfejlesztési szakértők képzése, nemzetközi tapasztalatcsere támogatása (tanulmányutak, nemzetközi műhely-szemináriumok, EKKR-folyamatban való aktív magyar közreműködés).” (Oktatási, 2006)

A Társaközi Bizottság és a munkacsoportok létrehozása

Az OKKR 2006. szeptember 11-én beterjesztett koncepciója alapján az OKM létrehozta az OKKR fejlesztésével foglalkozó társaközi bizottságot, amelyben alapvetően a társmisztériumok képviselői vettek részt, majd ez a Társaközi Bizottság 3 munkacsoportot jelölt ki 2007. február 2-án, meghatározták a munkacsoportok összetételét és mandátumát.

„Az oktatási és kulturális miniszter és a szociális és munkaügyi miniszter által jóváhagyott »Az Országos Képesítési Keretrendszer megalkotásának koncepciója c. szakértői dokumentummal kapcsolatos feladatok« c. előterjesztésben foglaltak szerint az OKKR Társaközi Bizottság létrehozta

I. az OKKR szintleírásait (szintenként lebontott deskriptorait) tartalmazó részletes dokumentumot kidolgozó munkacsoportot (a továbbiakban I. Munkacsoport).

Az I. Munkacsoport által kidolgozandó az OKKR szintleírásait tartalmazó dokumentum különösen a következő tartalmi elemek részletes leírását tartalmazza:

- szakmai koncepció az OKKR mögött álló kompetenciafogalom tartalmáról;
- javaslat az OKKR deskriptorainak szerkezetére;
- a javasolt deskriptorok és a meglévő kimeneti szabályozórendszerek követelményei közötti összhang elemzése;
- javaslat az OKKR szintjeire, illetve az egyes szintek meglévő kimeneti szabályozók követelményszintjeivel való első szintű összekapcsolása;
- javaslat az OKKR szintekre lebontott deskriptorainak az EKKR-rel való megfeleltetésére.

II. az OKKR működtetését szolgáló mechanizmusok kialakításáról szóló, az ehhez szükséges fejlesztések, szabályozási, intézményépítési és finanszírozási eszközök részletes tervezéséről szóló javaslatot kidolgozó munkacsoportot (a továbbiakban II. Munkacsoport).

A II. Munkacsoport által kidolgozandó az OKKR működtetését szolgáló mechanizmusok kialakításáról szóló, az ehhez szükséges fejlesztések, szabályozási, intézményépítési és finanszírozási eszközök részletes tervezéséről szóló javaslat különösen a következő tartalmi elemek részletes leírását tartalmazza:

- az OKKR működtetésének általános szervezeti és procedurális szabályainak kidolgozása, a szükséges jogszabályok előkészítésében való közreműködés;
- az OKKR alkalmazásához és bevezetéséhez szükséges fejlesztések projektszintű tervezése az Új Magyarország fejlesztési terv keretében.

III. az egyes oktatási alágazatok kimeneti szabályozóeszközeinek OKKR-kompatibilis továbbfejlesztéséről szóló ajánlásokat kidolgozó munkacsoportot (a továbbiakban III. Munkacsoport).

A III. Munkacsoport által kidolgozandó az egyes oktatási alágazatok kimeneti szabályozóeszközeinek OKKR-kompatibilis továbbfejlesztéséről szóló ajánlások különösen a következő tartalmi elemek részletes leírását tartalmazzák:

- az egyes alágazatok (közoktatás, szakképzés, felsőoktatás és felnőttképzés) kimeneti szabályozóeszközeinek részletes elemzése az OKKR deskriptorairól és szintleírásairól szóló szakmai koncepció alapján;

– az egyes alágazatok kimeneti szabályozóeszközeinek felülvizgálatáról, illetve továbbfejlesztéséről szóló szakértői javaslat kidolgozása.

Az I. és II. Munkacsoport a fenti tartalmi szempontoknak megfelelő dokumentumokat legkésőbb 2007. április 30-ig, a III. Munkacsoport – amelynek munkája az I. Munkacsoport által készítendő dokumentumra épül – legkésőbb 2007. május 30-ig (OKKR Tárcaközi Bizottság legújabb javaslata alapján: 2007. november 30-ig) benyújtja az OKKR Tárcaközi Bizottság részére.

Mandátum

A munkacsoportok mandátuma az OKKR létrehozásáról szóló kormány-előterjesztés előkészítéséhez szükséges szakértői dokumentum elkészítésére és a kormány-előterjesztés benyújtásáig szól.

Munkacsoportok tagjai

A munkacsoportok tagjai az OKKR Tárcaközi Bizottság tagjai által javasolt szakértők, a munkacsoportokban részt vevő szakértők névsorát az OKKR Tárcaközi Bizottság jóváhagyja. A szakértőket az OKKR Tárcaközi Bizottság elnöke kéri fel.

Koordináció

Az I., II. Munkacsoportok munkája szorosan összekapcsolódik, illetve a III. Munkacsoport munkája ráépül az I. és II. Munkacsoportok munkájára. Következésképpen a munkacsoportok munkája közötti összhang biztosításáért a munkacsoportok vezetői felelősek, akik szükség esetén a munkacsoport delegált tagjaiból és a munkacsoport vezetőiből álló koordinációs fórumot hozhatnak létre.

A munkacsoportok az OKKR Tárcaközi Bizottsággal egyeztetett ütemterv és szempontrendszer alapján benyújtják az OKKR Tárcaközi Bizottság részére az elkészült dokumentumokat, részdokumentumokat. A dokumentumok határidőre történő benyújtásáért a munkacsoport vezetője felelős.” (Oktatási..., 2007a)

2007. március 2-án került sor az I. Munkacsoport első megbeszélésére, amelyen áttekintették az OKKR-koncepciót megalapozó elemzéseket, és kijelölték a további elemzési feladatokat.

Ezt követően elsőként a nemzetközi tapasztalatok számbavételére került sor, majd nem egészen két hónap alatt elkészültek az egyes alágazatok képesítéseit elemző részmunkák.

2007. 03. 12-én hangzott el Temesi József beszámolója a nemzetközi tapasztalatokról. A beszámoló később egy közel 100 oldalas, mellékletekkel ellátott tanulmányban került kifejtésre, amelyet később a munkacsoport beszámolójához mellékelünk. (Oktatási..., 2007b) A beszámoló az európai országokon túl kitékintett több tengerentúli ország képesítési keretrendszerére is. A megbeszélésen a nemzetközi tapasztalatok alapján elemeztük a kompetencia fogalmát, és főként azt vizsgáltuk, hogy:

– Vannak-e a bemutatott NKKR-ekben olyan szintek, amelyek eltérnek az EKKR-től, s célszerűnek látszik a figyelembevételük az OKKR kialakításánál? (Angol belépőszint) Ezzel megoldódik minden szint esetében a belépés szintje is.

– Vannak-e olyan deskriptorok, amelyeket célszerű figyelembe venni?

2007. április 12-ére Visi Judit és Vass Vilmos elkészítette a közoktatás deskriptorainak kialakításhoz szükséges források jegyzékét. (Lásd: „A közoktatás által javasolt elemek”)

2007. 04. 16-ára elkészült Kiszter István anyaga a szakképzés és a felnőttképzés deskriptorairól (Oktatási..., 2007a):

„A szakképzés deskriptorai

A kompetenciaprofil feladatprofilból és tulajdonságprofilból épül fel.

A feladatprofil a szakképesítés megszerzése birtokában betölthető munkakörben elvégzendő feladatok célszerűen csoportosított feladatok listája. A tulajdonságprofil pedig azoknak a tulajdonságoknak (alkalmazott szakmai ismeretek, szakmai készségek, képességek, módszer, társas és személyes kompetenciák) listája, amelynek birtoklása révén a személy képes a szakképesítés birtokában a feladatot elvégezni. A

A közoktatás által javasolt elemek

<i>Kimeneti pont</i>	<i>OKKR-szint</i>	<i>A deskriptorok leírásához felhasználható dokumentumok</i>
6. évfolyam vége	1.	NAT 2007: kulcskompetenciák leírásai NAT 2003: a szakaszhatárokhoz rendelhető fejlesztési feladatok Országos kompetenciamérésháttéranyag: szövegértési és matematikai kompetenciák
8. évfolyam vége	2.	NAT 2007: kulcskompetenciák leírásai NAT 2003: a szakaszhatárokhoz rendelhető fejlesztési feladatok Országos kompetenciamérésháttéranyag: szövegértési és matematikai kompetenciák Mérési követelményrendszer (tervezett)
10. évfolyam vége	3.	NAT 1995, illetve a kerettanterv NAT 2007: kulcskompetenciák leírásai Országos kompetenciamérésháttéranyag: szövegértési és matematikai kompetenciák Mérési követelményrendszer (tervezett)
12. évfolyam vége – az érettségi bizonyítvány	4.	Vizsgakövetelmények

szakmai ismeretek a munkatevékenység során közvetlenül alkalmazott, a műveletek sorrendjére, technológiai szabályokra, a műveletek során használt anyagok, tárgyak, eszközök egymásra gyakorolt hatására az összetettebb eszköz- és forráshasználatra az alkalmazott, számszerű paraméterekre és minőségi jellemzőkre vonatkozó adatok, információk. A szakmai ismeret (a Beszámoló...2007 4. melléklet) alkalmazási típusainak meghatározásához az önállóságot, a gyorsaságot, az eredményességet kell vizsgálni, és az ismeret alkalmazását e három szempont együttes mérlegelése után kell minősíteni.

A szakmai készség (a Beszámoló... 5. melléklete) a szakképesítésre jellemző munkatevékenység automatikus, a tudat közvetlen irányítása nélkül működő összetevője, eleme, amelynek szintje az adott készség birtoklása révén végezhető tevékenység tartalmát tükrözi.

Társas kompetencia: a munkatevékenységben részt vevőkkel, illetve ügyfelekkel (azon személyek, akikre a munkatevékenység irányul) való közvetlen kapcsolatot, a velük összefüggő cselekvéseket, különösen az együttműködés, a kommunikáció és a konfliktuskezelés milyenségét leíró jellemzők.

Személyes kompetencia: azok a személyes tulajdonságok (adottságok, jellemvonások, értelmi és érzelmi viszonyulások), amelyek megléte elősegíti, illetve lehetővé teszi a munkatevékenység hatékony és eredményes elvégzését.

Módszer-kompetencia: a munkatevékenység során a személy munkamódszerére, munkastílusára, problémamegoldására és gondolkodására jellemző, a személynek a munkafolyamat meghatározásában játszott szerepét, a tevékenységhez való viszonyát, valamint tevékenységének minőségét leíró ismérvek.

Mindezek alapján jól látható, hogy a rendszer kompetenciaalapú, és szemléletében, rendszerében az EKKR-be illeszthető.

A felnőttképzési deskriptorok elemzése

Összefoglalva a megadott szempontok szerint:

A felnőttképzésben a szakmai képzés területén megszerezhető képesítések esetében alkalmazott deskriptorok megfeleltethetők az OKKR tervezett deskriptorainak. A tervezett OKJ-s szakmai és vizsgakövetelmények tulajdonságprofilnak nevezett része tartalmazza ezeket a deskriptorokat. (Meg kell jegyezni, hogy a fejlesztés során a fejlesztők szem előtt tartották az EKKR fejlesztésének eredményeit, és a hazai lehetőségeket is figyelembe véve a lehető legnagyobb mértékben követték azokat.) Az államilag elismert képesítéseknél azok elnevezése és tartalma közel azonos. Hozzá kell tenni, hogy az új OKJ-ban meghatározott állam által elismert szakképesítések, részszzakképesítések, ráépülő szakképesítések és elágazások száma közel kétezer. Ilyen mennyiségű képzés újrafogalmazása, más rendszerbe történő átírása rendkívüli erőfeszítést igényelne.

Az akkreditált programok esetében az akkreditációs kérelmek többsége a tervezett deskriptorokkal azonos tartalmú leírókat tartalmaz. Ez azonban nem jelenti azt, hogy e területen ne lenne szükség fejlesztésre, pontosításra az egységes értelmezés és deskriptorok alkalmazása érdekében. Különösen fontos lenne ezen képzések kimeneteinek színtézése, ugyanis e területen még az OKJ-re jellemző ISCED-alapú

szintmeghatározás sem jelennek meg. Az akkreditációban megnyilvánuló szabályozott kimenet szintjét semmi nem jelöli, nincs erre vonatkozó utalás sem a kérelemben, sem a tanúsítványban.

A nyelvi képzési területen egységesnek mondható kimeneti szabályozás azonos elveken alapuló szintmeghatározásokat mutat, mint az európai szabályozás. A nyelvi képzettség eltérő tartalmi jellemzői miatt mind az európai, mind a hazai deskriptorrendszer eltér az OKKR tervezett rendszerétől.”

2007. 04. 21-ére elkészült a felsőoktatási elemzés is, amelyet Kadocsa László állított össze. A felsőoktatás fennálló képzési és kimeneti követelményeit (KKK) az alap- és a mesterképzés vonatkozásában a 289/2005-ös kormányrendelet és a 15/2006-os miniszteri rendelet alapján.

Az elemzés külön kitért a felsőoktatás minden lényeges szakterületére.

A felsőfokú szakképzés és a doktori képzés KKK-it a Nemzeti Bologna Bizottság ajánlásainak alapján elemezte. Fő következtetései az alábbiak:

„A szabályozást áttekintve feltűnő, hogy nincs utalás arra, hogy akár az általános, akár a szakos szintű deskriptorok hogyan értelmezendők: tipikus, avagy küszöbértékeket írnak-e le. Ez a probléma vélhetően az OKKR teljes deskriptorrendszerére releváns.

Az is tapasztalható, hogy keverednek a szintleíró, a tárgyleíró, továbbá az általános és a szakspecifikus deskriptorok a követelményekben, és nincs világos szabályozás ezek megkülönböztetésére.

Ahogy erre már feljebb is történt utalás, a jelenlegi felsőfokú szakképzési rendszer nincs e tekintetben összhangba hozva a felsőoktatási képzési szintekkel. Az NBB deskriptorjavaslatában leírtak ugyanakkor nagyjából megfelelnek az FSZ-képzésben szerezhető kompetenciákkal, kimeneti szinten. Kérdéses, hogy a szakképzés deskriptorai felől közelítve ugyanilyen eredményt kapunk-e. Ez a későbbiekben még tisztázandó probléma.

A fenti áttekintés alapján az látható, hogy a felsőoktatás oktatói közössége (és az általuk végzett munkát értékelő MAB, továbbá e munka eredményét jogszabályba foglaló OKM) nem vette figyelembe és nem követte azt a háromkomponensű deskriptorrendszert, amelyet a 289/2005. sz. kormányrendelet meghatározott, és amelyet a 15/2006. OM rendelet 1. melléklete már részben következtetlennül, de még alkalmazott. Számos képzési terület kevesebb vagy több, szinte minden esetben kevert deskriptorsort hozott létre és alkalmazott. Ez kicsit karcosan fogalmazva azt jelzi, hogy végrehajtási szempontból a felsőoktatás számára szinte indifferens, hogy az OKKR milyen deskriptorrendszert alakít ki, mert nem követi azt abban a tiszta strukturában, ahogy az létrejön. Pozitív megfogalmazásban az mondható, hogy egyelőre a felsőoktatás a kimeneti szabályozás alkalmazásának kezdeti tanulási szakaszában jár, az első kísérlet felemás eredményeket hozott. Mint ilyen, nem tekintendő determinisztikusan irányadónak az OKKR deskriptorrendszerének kialakítása során.

Ajánlások

1. Ez a tapasztalat – és az a remény, hogy a tanulási folyamat folytatódik – abba az irányba tereli a felsőoktatásra is alkalmazható deskriptorrendszerrel való gondolkodást, hogy olyan rendszert érdemes alkotni, amely saját struktúrájánál fogva is segíti, tereli az alkalmazást, a tovább-bontást, specifikálást, az egyes komponensek tartalmi feltöltése során az adekvátság és összhang megeremtését. Ez viszont akkor tud megvalósulni, ha a deskriptorrendszer tagoltabb, strukturáltabb, azaz több komponensből áll.

2. Mindezek alapján a felsőoktatás számára ajánlottabbnak tűnik az OKKR-konceptióban is vázolt ötkomponensű rendszer létrehozása az OKKR-ben. Mint látható volt, mind az 5 komponens megjelenik a felsőoktatás számára kidolgozott deskriptorok között, így az öt komponens kitöltése, specifikálása nem okozhat nagyobb nehézséget, mint a három komponens specifikálása. Ugyanakkor átgondoltabb, az összefüggések megeremtését inkább elősegítő végiggondolását igényli az OKKR-nek való megfeleltetési munka során.

3. Végül ez az anyag is (nemzetközi példák áttekintése nyomán) megerősíti, hogy az egyes szintleírások a deskriptorokon túl számos más elemet, részletet, adatot is tartalmaznak. Ezért fontos lesz a későbbiekben a deskriptorok rendszerén túl arra is kitérni, hogy milyen egyéb adatot, információt szükséges csatolni az egyes szintek leírásához.”

A munkacsoport 2007. április 23-án, majd május 11-én munkaülést tartott. Ezen a beérkezett elemzéseket összegezte, és a kiinduló kérdésekre az alábbi válaszokat adta.

Az adott terület deskriptorai mennyiben felelnek meg az OKKR deskriptorainak?

- Azonos az elnevezés?
- Amennyiben nem, akkor az alágazatban használatos deskriptorok melyike melyik OKKR deskriptornak felel meg?
 - Vannak-e olyan deskriptorok az alágazatban, amelyek nem feleltethetők meg egyik OKKR deskriptornak sem, és indokolt lenne felvétele az OKKR deskriptorai közé?
 - Vannak-e olyan deskriptorok, amelyek nem illeszkednek az OKKR deskriptorok közé, de mellőzni lehetne az alkalmazásukat az alágazatban a későbbiekben?

Az alágazat szintjei ki vannak-e fejtve? Kiderül-e, hogy melyik OKKR-szintnek felelnek meg a képzési követelmények? Megfelelnek-e az elvileg elvártak?

- Az egyes szinteken belül megfogalmazott deskriptorok azonos szinten vannak-e?
- Amennyiben nem, mi ennek az oka?
- Elfogadhatók-e a szintbeli különbségek, vagy célszerű volna képesítési követelményeket átgondolni ebből a szempontból?
- Amennyiben lényeges eltérések vannak az egyes deskriptorok szintjeiben, és ezek indokolhatók, nem változtathatók, milyen konzekvenciák származnak ezekből az OKKR-re vonatkozóan?
- Amennyiben nem indokolt a szintbeli különbségek fenntartása (az OKKR indokolatlan eltérésekre hívta fel a figyelmet), hogyan lehetne ezeken változtatni?

A fenti szempontok mindegyike hogyan jelenik meg az alágazat általános irányelveiben, az egyes területek képesítési követelményeire vonatkozó szabályozásban és a konkrét képesítési követelményekben?

Milyen eltérések vannak a 3. pontban említett különböző dokumentumokban, mi indokolja ezeket? Mi a teendő?

A nemzetközi tapasztalatok. Különböző országok. Eltérő számú deskriptor és eltérő számú szint.

Következtetés: a 8 szint maradhat, illetve elképzelhető a kiegészítése egy 0. szinttel, az iskolaérettség szintjével. A deskriptorok esetén felvetődött, hogy az attitűdök, nézetek külön kategóriaként megjelenjenek-e?

II. A közoktatás területén jelenleg csak az érettségi tekinthető valóságos képesítésnek, ami megfelel az OKKR 4. szintjének, ugyanakkor kimutatható volt, hogy a 6., 8. és 10. osztály az első 3 szintnek feleltethető meg. A 0. szint bevezetése kívánatos az iskolaérettség mérésére. Az 1., 2. és 3. szint nem jelent valóságos kilépést az iskolarendszerből, de ezek a szintek jól hasznosíthatók volnának, s összehangolhatók volnának a mérési követelményrendszerrel, illetve a tervezett központi mérésekkel. Az alap- és emelt szintű érettségi esetében nem volt egyértelműen kimutatható, hogy ezek követelményei szintbeli eltérésre utalnának.

III. A szakképzés területén az OKJ új rendszerének kialakítása során egyértelműen a tanulási kimenetekre épülő képesítési rendszer kidolgozására került sor. A szakképzés szerteágazó volta és az egyes területeken megszerezhető képesítések szintbeli különbözősége következtében a szakképzés az OKKR négy különböző szintjébe sorolható. A szakképzés deskriptorrendszere sokkal részletesebb, mint az OKKR tervezett deskriptorrendszere. A terület szakértőinek álláspontja szerint azonban ez nem okoz nehézséget, mivel a differenciált descriptor rendszer egyes elemei besorolhatók az OKKR deskriptorai közé. A szakképzés területén is, mint ahogy minden más területen is, jelentkezik az a probléma, hogy az egyes szinteken megjelenő képességekben a deskriptorok nem ugyanahhoz a szinthez tartoznak. Ebben a tekintetben nem marad más megoldás, mint az, hogy a képzettséget a domináns szintnek megfelelő helyre soroljuk be.

IV. A felsőoktatás három kimenete (alapképzés, mesterképzés, doktori képzés) megfeleltethető a az OKKR 6., 7. és 8. szintjének. Itt minden bizonnyal az egyes szinteken belül belső tagolásra is szükség lesz (pl. orvosi, mérnöki, jogi szakvizsgák esetében). A felsőoktatás jelenlegi deskriptorai, amelyek az egyes végzettségeket hivatottak leírni, nem konzekvensen jelennek meg az egyes jogszabályoknak, kormány-, illetve miniszteri rendeletekben, és a létrehozott szaklétesítési, illetve szakindítási dokumentumok még inkább eltérnek ezektől. Az mondható, hogy a felsőoktatás számára az OKKR bevezetése egyértelműen hasznos lehet a bemeneti és a kimeneti szabályozás egyértelmű elkülönítése és a deskriptorok differenciálása, pontosítása tekintetében.

Következtetések:

Az OKKR szintjei alkalmasak arra, hogy a hazai képesítések számára egységes keretet biztosítsanak.

Az egyes alágazatok képesítései eltérő mértékben kidolgozottak, felkészültek egy a tanulási eredményeken alapuló képesítési rendszerbe történő illesztésre. A szakképzés területe a legkidolgozottabb, a felsőoktatás bizonyos kezdeti, ellentmondásos lépéseket tett ebbe az irányba, míg a közoktatás területén csak az érettségi tekinthető kimeneti jellegű szabályozórendszernek. A NAT mint bemeneti szabályozás azonban – tekintettel a kompetenciák kidolgozottságára – megfelelő alapul szolgál egy, a közoktatáson belüli szintrendszer kidolgozásához. Ezekon a szinteken célszerű volna a felkészültséget meghatározó mérések bevezetésére.

Annak érdekében, hogy az egyes területek képesek legyenek egy, az OKKR-hez illeszkedő képesítési rendszer kidolgozására, további fejlesztőmunkára van szükség, amelynek együtt kell járnia a területen dolgozó szakemberek képzésével. Pontosabban ennek a képzésnek a fejlesztés keretében kell megvalósulnia.

Tekintettel arra, hogy mind a szakképzésben, mind a felsőoktatásban jelenleg dolgoznak a képesítési követelményeken, az OKKR kialakítása során első fázisban a jelenleg kialakuló rendszerek beillesztésére kell törekedni, s csak második fázisban hosszás háttér munkák eredményeként képzhető el a most kialakuló képesítési rendszerek fokozatos átalakítása az OKKR szintjeinek és deskriptorainak megfelelően.

Budapest, 2007. 05. 10.

Falus Iván⁷

Az I. Munkacsoport tevékenységéről, amelynek során a külföldi képesítési keretrendszerek elemzését, valamint a hazai alágazatok és az EKKR szintjeinek összeegyeztethetőségét elemezte, egy, a mellékletekkel együtt 269 oldalas beszámolót adott közre 2007. május 31-én. Ennek a beszámolóknak a következőketései:

„VI. Következtetések, további feladatok

1. Az OKKR szintjei alkalmasnak látszanak arra, hogy a hazai képesítések számára egységes keretet biztosítsanak.

A nemzetközi tapasztalatok alapján levonható az a következtetés, hogy a 8 szint általánosan elfogadott, az eltérések csupán belső differenciálásokat jelentenek. Elképzelhetőnek látszik a 8 szint kiegészítése egy 0. belépőszinttel, az iskolaérettség szintjével. A deskriptorok esetén felvetődött, hogy az attitűdök, nézetek külön kategóriaként megjelenjenek-e.

A közoktatás területén jelenleg csak az érettségi tekinthető valóságos képesítésnek, ami megfelel az OKKR 4. szintjének, ugyanakkor kimutatható volt, hogy a 6., 8. és 10. osztály az első 3 szintnek feleltethető meg. A 0. szint bevezetése kívánatos az iskolaérettség mérésére. Az 1., 2. és 3. szint nem jelentenek valóságos kilépést az iskolarendszerből, de ezek a szintek jól hasznosíthatók volnának, s összehangolhatók volnának a mérési követelményrendszerrel, illetve a tervezett központi mérésekkel. A közép- és emelt szintű érettségi esetében nem volt egyértelműen kimutatható, hogy ezek követelményei szintbeli eltérésre utalnak.

A szakképzés területén az OKJ új rendszerének kialakítása során egyértelműen a tanulási kimenetekre épülő képesítési rendszer kidolgozására került sor. A szakképzés szerteágazó volta és az egyes területeken megszerezhető képesítések szintbeli különbözősége következtében a szakképzés az OKKR négy különböző szintjébe sorolható. A szakképzés deskriptorrendszere sokkal részletesebb, mint az OKKR tervezett deskriptorrendszere. A terület szakértőinek álláspontja szerint azonban ez nem okoz nehézséget, mivel a differenciált deskriptorrendszer egyes elemei besorolhatók az OKKR deskriptorai közé. A szakképzés területén is, mint ahogy minden más területen is, jelentkezik az a probléma, hogy az egyes szinteken megjelenő képességekben a deskriptorok nem ugyanahhoz a szinthez tartoznak. Ebben a tekintetben nem marad más megoldás, mint az, hogy a képzettséget a domináns szintnek megfelelő helyre soroljuk be.

A felsőoktatás négy kimenete (felsőfokú szakképzés, alapképzés, mesterképzés, doktori képzés) megfeleltethető az OKKR 5., 6., 7. és 8. szintjének. Itt minden bizonnyal az egyes szinteken belül belső tagolásra is szükség lesz (pl. orvosi, mérnöki, jogi szakvizsgák esetében). A felsőoktatás elemzése során felvetődött egy olyan javaslat, amely szerint az OKKR 6. szintje kihagyható volna amiatt, mert az alapképzés jelenlegi szintje sok tekintetben az 5. szinten marad. Kívánatosabb megoldásnak látszik azonban a hazai felsőoktatás szintjeinek a későbbi átgondolása. A felsőoktatás jelenlegi deskriptorai, amelyek az egyes végzettségeket hivatottak leírni, nem konzervens jelennek meg az egyes jogszabályokban, kormány-, illetve miniszteri rendeletekben, és a létrehozott szaklétesítési, illetve szakindítási dokumentumok még inkább eltérnek ezektől. Az mondható, hogy a felsőoktatás számára az OKKR bevezetése egyértelműen hasznos lehet a bemeneti és a kimeneti szabályozás egyértelmű elkülönítése, a deskriptorok differenciálása, pontosítása, valamint az egyes szinteknek az EFT szintjére emelése tekintetében.

2. Az egyes alágazatok képzései eltérő mértékben kidolgozottak, felkészültek egy a tanulási eredményeket alapuló képzési rendszerbe történő illesztésre. A szakképzés területe a legkidolgozottabb, a felsőoktatás bizonyos kezdeti, ellentmondásos lépéseket tett ebbe az irányba, míg a közoktatás területén csak az érettségi tekinthető kimeneti jellegű szabályozórendszernek. A NAT mint bemeneti szabályozás azonban – tekintettel a kompetenciák kidolgozottságára – megfelelő alapul szolgál egy a közoktatáson belüli szintrendszer kidolgozásához. Ezek a szinteken célszerű volna a felkészültséget meghatározó mérések bevezetése, illetve a jelenlegi méréseknek az OKKR szintjeihez történő igazítása. Ez a minőség-biztosításnak, a hazai és nemzetközi teljesítmények összehasonlíthatóságának, az oktatási rendszer értékelésének magasabb szintjét tenné lehetővé.

3. Annak érdekében, hogy az egyes területek képesek legyenek egy az OKKR-hez illeszkedő képzési rendszer kidolgozására, további fejlesztő munkára van szükség, amelynek együtt kell járnia a területen dolgozó szakemberek képzésével. Pontosabban ennek a képzésnek a fejlesztés keretében kell megvalósulnia. Ennek a fejlesztő munkának a jelenleg kialakított rendszerek elemzésére is ki kellene térnie, arra, hogy a képzésekben megfogalmazott tanulási eredmények hatással vannak-e a képzéshez vezető képzés szerkezetére, tartalmára, struktúrájára, módszereire.

4. Tekintettel arra, hogy mind a szakképzésben, mind a felsőoktatásban jelenleg dolgoznak a képzési követelményeken, az OKKR kialakítása során első fázisban a jelenleg kialakuló rendszerek beillesztésére kell törekedni, s csak második fázisban, hosszas háttérmunkák eredményeként képzelhető el a most kialakuló képzési rendszerek fokozatos átalakítása az OKKR szintjeinek és deskriptorainak megfelelően.

Budapest, 2007. május 31.

Falus Iván⁷⁷

Az I. sz Bizottság munkájában közreműködött:

- Falus Iván
- Krémó Anita (titkár)
- Útóné Visi Judit és Vass Vilmos (közoktatás)
- Modláné Görgényi Ildikó és Kiszter István (szakképzés és felnőttoktatás)
- Kadocsa László (felsőoktatás)
- Temesi József (külföld)
- Derényi András és Kálmán Orsolya

Az OKKR működtetésével egy másik munkacsoport foglalkozott, amely az I. Munkacsoporttal párhuzamosan végezte a munkáját. A munkacsoport tagjai voltak: Radó Péter (a munkacsoport vezetője), Barakonyi Károly, Hajdu Sándor, Kiszter István, Krémó Anita, Palotás Zoltán és Temesi József. A nemzetközi anyagok gyűjtését és összefoglalását Karvázy Eszter készítette el.

A bizottság munkájának eredményeit az alábbi javaslat foglalja össze.

„Az Országos Képzési Keretrendszer (OKKR) működtetése

Javaslat

Háttér

Az OKKR működtetéséről szóló javaslatokat egy, az OKKR Tárcaközi Bizottság által felkért szakértői munkacsoport (OKKR II. Munkacsoport) készítette. (8) A munkacsoport tagjai előzetesen rögzített szempontok alapján háttéranyagokat készítettek az egyes oktatási alágazatok (közoktatás, szakképzés, felsőoktatás és felnőttképzés) képzési rendszereinek működéséről és megbízást adtak egy részletes nemzetközi áttekintés elkészítésére. (9) A munkát megalapozó összkép kialakítását nagyban nehezítette a képzési rendszerekkel kapcsolatos hazai és nemzetközi terminológiai bizonytalanság (például a bizonyítvány, diploma, oklevél, tanúsítvány stb. definiálatlansága), valamint az egyes hazai alágazatokban zajló reformfolyamatok divergens, összehangolatlan jellege. A szakértői munkacsoport munkája során azt a megközelítést érvényesítette, hogy az OKKR-t nem csupán politikaköordinációs és fejlesztési eszköznek tekinti, hanem olyan mechanizmusnak, amely maga is folyamatos fejlesztésre szorul. Ebből kiindulva:

– az OKKR működését nem terjesztette ki olyan területekre, melyek felépítése Magyarországon az egyes alágazatokban – jó esetben is – csupán az első lépéseknél tart, mint amilyen például a kreditátvétel lehetősége,

- nagy hangsúlyt fektetett arra, hogy az OKKR működési mechanizmusába beépítse azokat a reflexiót és tudásgyűjtést szolgáló elemeket, melyek lehetővé teszik a rendszer folyamatos javítását és fokozatos kiterjesztését,
- mindezekkel összhangban a javaslat alapja az OKKR legfontosabb „törzsfunkcióinak” azonosítása és azok működtetése feltételeinek megerősítése.

Mindezen előmunkálatok alapján a munkacsoport több ülést tartott, melynek eredménye az OKKR működéséről szóló javaslat főbb pontjairól készült összefoglaló volt. Az összefoglalót megtárgyalta az OKKR Tárcaközi Bizottság, valamint a szintleírások (deskriptorok) és a működési mechanizmus összehangolása érdekében az OKKR I. és II. Munkacsoportok közös ülést tartottak.

1. Az OKKR céljai

Az OKKR működtetéséről szóló javaslat kiindulópontja a tervezés alapjául szolgáló alapkoncepcióban rögzített célrendszer. Ennek megfelelően az OKKR megalkotásának és működtetésének általános célja, hogy az egész életen át tartó tanulás keretei között támogassa az egyéni életpályák tervezését, informálja a tanulással kapcsolatos egyéni döntéseket, és informálja az oktatási szolgáltatások felhasználóit.

- Az OKKR konkrét céljai a következők:
 - A különböző kimeneti szabályozók egységes rendszerbe foglalása;
 - Hosszabb távon a kimeneti szabályozók harmonizációja, rendszerbe szervezése (szintezése), az alágazati képesítési rendszerek továbbfejlesztésének orientálása;
 - Az oktatási-képzési programok tervezésének orientálása;
 - Pályaorientációs tanácsadás támogatása;
 - A minőségbiztosítási rendszerek összehangolásának támogatása, külső referenciáik megerősítése;
 - A munkaadók informálása;
 - Az informális és nem formális tanulás elismerésének megalapozása;
 - Az oktatási szektoron belüli szakmapolitikai koordináció és a társadalmi partnerekkel való konzultáció megerősítése;
 - Az Európai Képesítési Keretrendszernek való megfeleltetés biztosítása.

Az eredeti koncepcióban szereplő célok közül a szakértői csoport munkája során – mint az a továbbiakban látható lesz – egyetlen elem került ki, az egyedi végzettségek hitelesítése. Ettől eltekintve az OKKR működtetéséről szóló javaslatok egy olyan mechanizmus kialakítására irányulnak, melyek e célokat jól szolgálják.

2. Az OKKR és az alágazatok képesítési rendszerei közötti kapcsolat

A működtetésről szóló javaslat kiindulópontja az a korábbi döntés, hogy az OKKR-nek egy kétféle folyamatban kell hatást gyakorolnia az oktatási szektor működésére. Az első szakaszban a meglévő (átalakuló) alágazati kimeneti szabályozóeszközökre kell ráépülnie, ennek megfelelően azok mindegyikéhez illeszkednie kell. Ezt követően – párhuzamosan az alágazati kimeneti szabályozók periodikus felülvizsgálatával – fokozatosan harmonizációs hatást kell gyakorolnia. E hatást részben a kimeneti követelmények rögzítésének módján (tanulási eredményeket rögzítő deskriptorok) keresztül, részben pedig az OKKR-hez kapcsolódó, annak működését biztosító mechanizmusokon és eszközökön keresztül kell kifejtenie. Ennek érdekében a közoktatásról, a szakképzésről, a felsőoktatásról és a felnőttképzésről szóló törvényekben rögzíteni kell a kimeneti követelmények, standardok periodikus felülvizsgálatának kötelezettségét.

A nemzeti képesítési keretrendszerek mintájául szolgáló angolszász képesítési keretrendszerek egy állami hatóság döntésein keresztül biztosítják minden egyes végzettség elismerését és besorolását. Magyarországon ez az erősen központosító gyakorlat nem látszik követhetőnek és célszerűnek. Ily módon az OKKR nem felülírja az egyes alágazatok meglévő képesítési rendszereit, hanem ráépül azokra, és részben közvetlen, részben pedig közvetett eszközökkel befolyásolja azok működését.

Az első időszakban az OKKR elsődleges célja, hogy a formális oktatási rendszerek (közoktatás, iskolarendszerű szakképzés, felsőoktatás) kimeneti szabályozóira gyakoroljon hatást. Ennek érdekében az egyes formális oktatási rendszereket működtető alágazatok törvényi szabályozásában rögzíteni kell a kimeneti szabályozóeszközök OKKR-kompatibilitásának (besorolhatóságának) követelményét. Az egyedi képesítések besorolhatóságát az azok alapjául szolgáló kimeneti követelmények besorolása biztosítja. A működtetésnek ki kell alakítania azt a mechanizmust, amely biztosítja a kimeneti szabályozó eszközök OKKR-nek való megfelelést. Ennek alapján az egyes végzettségek besorolását (OKKR-azonosítóval való ellátását) azok végzik, akik kiadják az adott végzettséget igazoló bizonyítványt, diplomát, oklevelet vagy tanúsítványt.

Az OKKR működtetésének tehát elsősorban e decentralizált és közvetett funkció gyakorlására kell alkalmasnak lennie. Ennek a szerepnek egy olyan szakértői testület, az Országos Képesítési Tanács (OKT) létrehozása felel meg, amely a bármely oktatási ágazat számára kialakított kimeneti szabályozókat (standardokat), illetve azok OKKR „önbesorolását” még jogszabályként való kiadásuk előtt (már államigazgatási egyeztetési szakaszban) véleményezi. A kimeneti szabályozók véleményezésének eredménye lehet az önbesorolás jóváhagyása vagy konkrét átdolgozási-átsorolási javaslattal a szabályozók kiadásáért felelős igazgatási szervezetnek való visszaküldése.

Az OKT-nek tehát el kell végeznie az OKKR-besorolások véleményezését az érettségi vizsgakövetelmények, az Országos képzési jegyzékben szereplő szakmák szakképesítéseihez és részsakképesítéseihez kapcsolódó szakmai és vizsgakövetelmények, a felsőoktatás általános és szakonként rögzített kimeneti követelményei és az azokon alapuló szakképzési döntések tekintetében e körbe tartoznak az OKJ-ban szereplő és az ún. hatósági képzések, a nyelvi képzések, valamint az akkreditált képzési programok képzései.

Mivel az OKT feladata kizárólag a kimeneti követelmények OKKR-megfeleltethetőségének vizsgálata és kizárólag az azok kiadásáért felelős miniszterrel áll kapcsolatban, a tanács létrehozása semmilyen formában nem befolyásolja az egyes alágazatok létező konzultatív és tanácsadó testületeinek feladatkörét és jogosítványait. Az OKT egyedi képzések megszerzésének módját (program és vizsgák) nem vizsgálja, így nincs befolyása arra, hogy a besorolás alapjául szolgáló kimeneti követelmények érvényesülnek-e az oktatási szolgáltató intézmények működésében. Ennek biztosítása érdekében az egyes alágazatokat felügyelő minisztereknek kell politikákat kialakítaniuk, illetve erre alkalmas irányítási eszközöket alkalmazniuk.

Az OKT a felállítását követő első év során elvégzi a már létező, jogszabályokban kiadott kimeneti követelmények OKKR-megfeleltethetőségre irányuló felülvizsgálatát, ennek alapján besorolja azokat, és ajánlásokat fogalmaz meg az egyes alágazatokat felügyelő minisztereknek a követelmények fejlesztésére.

Mivel az oktatási szektor irányításának felelőssége több minisztérium között osztozik meg, ezért az OKT létrehozását, az összetételére és működésére vonatkozó alapvető szabályokat – törvényi felhatalmazás alapján – kormányrendeletben célszerű szabályozni. A tanács tagjainak kinevezésüket (meghatározott időre) a kormányfőtől kell kapniuk. A tanács működtetésének titkársági és technikai feladatait az Oktatási Hivatal láthatja el.

3. Az OKKR szerepe a nem formális tanulás elismerésében: egyedi képzések

Az OKKR működtetését biztosító mechanizmusnak alkalmasnak kell lennie bizonyos, a formális oktatási rendszerben nem elismert tanulási eredmények egyedi végzettségként való elismerésére. E nyitáskan fokozatosnak kell lennie, és a nem formális tanulás elismerésével kapcsolatban felhalmozódott tapasztalatokon kell alapulnia. E körben az elismerés módja egyedi végzettségek elismerése (OKKR-azonosítóval való ellátása), és az elismert végzettségek regiszterbe való felvétele, mely tartalmazza a jogszabályban kiadott nyilvános követelményeken alapuló és az egyedi eljárás során elismert végzettségeket.

Az elbírálás alapja az adott végzettség számára kidolgozott követelményrendszer, az arra épülő „önbesorolás” és valamelyik akkreditált vizsgaközpont javaslata a szükséges vizsgák lebonyolításának eszközeiről és módjáról. Nem formális tanulás eredményeként született végzettség elismerését bárki (például akkreditált képzéseket nyújtó szolgáltató) kezdeményezheti, de az erre irányuló, a végzettség elismerésének alapjául szolgáló standard követelményeket is tartalmazó kérelem csupán akkreditált vizsgaközponttal együtt nyújtható be a tanácshoz. Az OKT az elismerésre és besorolásra irányuló kérelem bírálata során külső szakértői véleményeket kérhet, az elbírálásnak azonban nem kizáró szempontja az adott végzettség munkaerő-piaci relevanciája. Az elismerés és besorolás költségeit a kezdeményezőknek kell állnia. Amennyiben az OKT bármely egyedi végzettséget OKKR-azonosítóval lát el, és azt felveszi a regisztrált végzettségek listájára, a regionális vizsgaközpontoknak be kell fogadniuk minden erre vonatkozó vizsgakérelmet, és biztosítaniuk kell a vizsga letételének feltételeit, vagy ha erre anyagi-szellemi erőforrások hiányában nem képesek, akkor a kérelmezőt olyan kijelölt vizsgaközpontba kell átirányítani, amelyik őt fogadni tudja, és amely az adott vizsgakérelmet nem utasíthatja vissza. Legalább egy vizsgaközpontnak a kérelemmel az államigazgatási határidőn belül érdemben foglalkoznia kell. A vizsgáztatás és a bizonyítvány kiadásának költségeit a vizsgázónak meg kell térítenie.

Az OKT háromévente felülvizsgálja a nem formális és informális tanulás során keresztül szerzett tudás elismerésének mechanizmusát, és javaslatot tesz annak megváltoztatására.

4. Az OKKR információs háttere, a képzési rendszer monitoringja

Az OKKR szakértői testületének (OKT) és információs rendszerének működtetését egy hatósági jogkörrel is rendelkező oktatási szervezetnek (Oktatási Hivatal) célszerű ellátnia. Az OKKR működtetésének információs hátterét elsősorban egy, a Magyarországon elismert végzettségeket és azok leírását tartalmazó nyilvános országos regiszter szolgálja. A regiszter részben (formális oktatási rendszerek esetében) az illeté-

kes minisztériumok információszolgáltatásán, részben pedig az OKT egyedi besorolási döntésein alapszik. Az OKKR információs rendszere később egyéb, például egyéni (tanulói) szintű összekapcsolt adatbázisokkal is bővülhet. Ennek lehetőségét az NFT 2 mérés-értékelés központi programján belül megvalósuló, az oktatás információs rendszereinek teljes áttekintése keretében kell feltárni.

Az Oktatási Hivatalnak támogatnia kell az OKT-t abban, hogy gyűjtse a képzési rendszer(ek) működésének monitoringjához és periodikus értékeléséhez szükséges információkat. E körben a szakértői testület vizsgálatokat és szakértői jelentéseket (például egyes kimeneti szabályozók bevalásvizsgálata) rendelhet meg. A szakértői testület ajánlásokat fogalmazhat meg a kormány és az illetékes miniszterek számára a kimeneti szabályozórendszerek működtetésével kapcsolatban. Az ajánlások nem szükségképpen szorítkoznak az OKKR-kompatibilitás területére, kiterjedhetnek a mérési, értékelési, minőségbiztosítási és tájékoztatási (például pályaaorientációs), valamint a tanulói jogok biztosítására hivatott rendszerek működésére is.

5. Az OKKR közvetett hatását biztosító mechanizmusok

Az OKKR nem csupán közvetlenül, az alágazatok kimeneti szabályozóeszközein vagy egyedi képzések elismerésén keresztül gyakorol hatást, hanem közvetett módon is. E közvetett hatás oly módon érvényesül, hogy az OKKR tanulási eredményeken (kompetenciákon) alapuló szintleírásai számos olyan rendszert orientálnak, melyek mind a négy alágazatban befolyásolják az oktatási szolgáltatások minőségét és eredményességét. E rendszerek közül a legfontosabbak:

- a programok és tantervek fejlesztése,
- az egyes alágazatok minőségbiztosítási rendszerei,
- a pályaaorientációs szolgáltatások és programok,
- a tanulói teljesítmények mérése.

E közvetett hatás érvényesítése érdekében nem elegendő az, hogy az OKKR kizárólag a képzési rendszereket és kimeneti szabályozók fejlesztését végző szakemberek körében váljon ismertté, és szolgáljon referenciakeretként. (Ezt szükségessé teszi az egyedi képzések elismerésének lehetősége is, ugyanis e körben a programok és vizsgák fejlesztőinek képesnek kell lenniük a képzés »önbesorolására«, a szintleírások interpretációjára és alkalmazására.) Mindennek érdekében az OKKR „bevezetését” meg kell előznie egy, a döntéshozókra és a felhasználókra egyaránt kiterjedő tájékoztató és képzési programnak.

6. Az OKKR és az Európai Képzési Keretrendszer (EKKR)

A Magyarországon megszerezhető végzettségek EKKR-besorolása azonos az OKKR-besorolásával. Minden Magyarországon kiadott államilag vagy az OKT által egyedileg elismert és a regiszterbe felvett végzettséget igazoló bizonyítványnak, oklevélnek, diplomának vagy tanúsítványnak az OKKR-azonosító mellett tartalmaznia kell az annak megfelelő EKKR- (EQF-) azonosítót is.” (*Oktatási...*, 2007a)

A munkacsoportok munkáját követő, a „Szakmai koncepció” megírását megelőző időszak (2007. május – 2007. október)

2007. július 12-én mindkét munkacsoport beszámolt az OKKR Tárcaközi Bizottságnak, amely a bizottságok beszámolóit, illetve javaslatait tudomásul vette, elfogadta. A Tárcaközi Bizottság javaslatot tett arra, hogy az OKKR további munkálatai önálló fejezetként jelenjenek meg a Nemzeti fejlesztési tervben, és indokoltnak találták egy, az OKKR-rel kapcsolatos kormányhatározat előkészítését.

2007. augusztus 31-én Kremő Anita kérésére a munkacsoportok összegzései alapján az alábbi javaslatot készítettem a további feladatok kijelölése és a megvalósítás feltételeinek biztosítása érdekében. A javaslat elkészítésének időpontjában, az NFT 2 elkészítésének adott fázisában lehetségesnek tűnt, hogy az OKKR kidolgozása számára egy egységes projekt jelenhessen meg a TÁMOP program keretében. Hamarosan kiderült azonban, hogy csak arra nyílik majd lehetőség, hogy a különböző alágazatok számára elkülönülten jelenjenek meg pályázatok. Az egységes elgondolás, egységes szervezés lehetőségének meghiúsulása az alapvetően egységes szemléletet, felfogást, ütemezést igénylő munkálatok tekintetében igen káros és költséges következményekkel járt.

Némi vigaszt jelenthet, hogy ennek a javaslatnak a jelentős része – Forgács András jóvoltából – tükröződik az Országos Képesítési Keretrendszer létrehozásának szakmai koncepciójában (*Oktatási...*, 2008).

A javaslat alapvető logikája az volt, hogy az OKKR szintjeinek és deskriptorainak megfogalmazása után azonnal jelentős számú szakembert kell kiképezni arra, hogy az OKKR alapján hozzáláthassanak a magyarországi képesítési rendszerek elemzéséhez, és az EKKR-rel kompatibilis fogalmi keretek megteremtéséhez.

„Javaslat

az OKKR kidolgozásával kapcsolatosan az NFT 2 keretében végzendő feladatokra

Az alábbiakban olyan feladatok elvégzésére teszek javaslatot, amelyek lehetővé teszik a 4 alrendszer (közoktatás, szakképzés, felsőoktatás, felnőttoktatás) képesítési rendszereinek egy egységes Országos Képesítési Keretrendszerhez történő illesztését. A javaslatok a kimeneti követelmények megfogalmazását tekintik feladatuknak, de nem térnek ki az OKKR működtetésével kapcsolatos szervezeti kérdésekre.

Az OKKR működéséhez az elmúlt időszakban megtörtént annak az elemzése, hogy a jelenleg meglévő kimeneti szabályozások, képesítések hogyan illeszthetők egy OKKR jellegű rendszerhez. Körvonalázott az OKKR szerkezete, kapcsolódása az EKKR-hez.

Világossá vált, hogy szükséges feladat a továbbiakban:

Az OKKR rendszerének véglegesítése, a benne szereplő deskriptorok és szintek pontos leírása, a benne szereplő fogalmak részletes kifejtése.

Elegendhetlenül szükséges az OKKR-rel és a tanulási eredményekkel kapcsolatos nézőpont elterjesztése, a rendelkezésre álló nemzetközi tudás hazai implementációja, tanulmánygyűjtemény formájában történő megjelenítése. Ez az anyag alapját képezheti a politikai döntéshozók, az alágazati vezetők és pedagógusok szemléletformálásának.

Elegendhetetlen feladat minden alágazatban a képesítési rendszerek megfogalmazóinak és végrehajtóinak alapos képzése.

Minden területen meg kell teremteni az OKKR-nek és a működő képesítési rendszereknek, képesítéseknek az összehangolását. Ez többlépcsős és egyes alágazatokban egymástól eltérő feladat.

A közoktatás területén meg kell vizsgálni a jelenlegi bemeneti szabályozási elemek, fejlesztési feladatok és az OKKR-szintek kapcsolatát, a kettő összevetése alapján meg kell fogalmazni az első 4 OKKR szintjeinek megfelelő részletes követelményeket, majd ezekhez illeszkedő mérési eszközrendszert kell kidolgozni a minőségbiztosítás érdekében.

A szakképzés területén az OKJ követelményeinek és az OKKR szintjeinek az összehasonlítására van szükség. Terminológiai egyeztetés és megfeleltetés után meg kell határozni azokat a pontokat, ahol az OKJ felülvizsgálatára van szükség.

A felsőoktatás területén a képesítéseket meghatározó kormány- és miniszteri rendeletek szakmai felülvizsgálatára, valamint a szaklétesítési és szakindítási dokumentumok felülvizsgálatára és EKKR-(OKKR-) kompatibilis átdolgozására van szükség.

A nem formális felnőttoktatás esetén az egyes meglévő és alakuló képzések esetében is el kell végezni a képzések besorolását. Ez teszi lehetővé az újonnan szerveződő képzések megítélését.

A fentiekben felsorolt feladatok részletezése és ütemezése:

Ad 1. A feladat elvégzésének eredménye: kb. 20 oldalas (az egyes szakterületek képviselőivel, szakértőivel többszörösen megvitatott, EKKR-szakértővel bírálatott) tanulmány, amely tartalmazza az OKKR szintjeit és deskriptorait példákkal, indoklásokkal

A feladat kezdete: 2008. január – befejezése: 2008. szeptember

Költség: 1000 E Ft

Ad 2. A témára vonatkozó legfontosabb nemzetközi szakirodalom áttekintése, tanulmányok, részletek kiválogatása, lefordítása, ellenőrzése, hazai összegző tanulmányok íratása. Egy jól használható, elméletileg megalapozott gyakorlatias könyv összeállítása, megjelenítése 2000 példányban (kb. 20 iv)

A feladat kezdete: 2008. január – vége: 2008. szeptember

Költség: 5000 E Ft

Ad 3. Az OKKR lényegét feldolgozó 60 órás tanfolyam tartalmának, anyagának, segédeszközeinek kidolgozása, minden szakterületen a közreműködők képzése, aktív fejlesztésbe történő bevonással

Határidő: I. képzés, 2008. november – 2009. január, 60 fő, majd minden két hónapban újabb 120 fő a 2009-es évi folyamán. A képzés 2011-ig folyamatosan szervezendő. (A képzések alágazatokra is bonthatók)

tók, a költségek ott helyezhetők el. Évente 500 fő képzését számítva: 50 E Ft/fő x 500. 25 000 Ft/év összesen 100 000 E Ft.)

Ad 5. Minden egyes tantárgyban a 4. szinthez, illetve a 0. szinthez igazodó deskriptorok leírása, kifejtése, a fejlesztési követelményeknek való megfeleltetése, a szintek teljesítésének mérésére szolgáló eszközök kidolgozása

A feladat eredménye: minden tantárgyból a szinteknek megfelelő deskriptorrendszer és az ezek mérésére szolgáló mérőeszközök

Költség: 40 millió Ft

Határidő: 2009. november – 2010. december

Ad 6. Az új OKJ képzési rendszerének és az OKKR rendszerének összehangolása, egymáshoz illesztése, a szükséges mérőeszközök kidolgozása

Költség: 100 millió Ft

Határidő: 2009. november – 2011. december

Ad 7. A felsőoktatás területén a tanulási eredményekhez, az OKKR-hez értő kb. 100 fős szakembergárda képzése 60 órás tanfolyamon

Határidő: 2008. november – 2009. december

A vonatkozó kormányrendeletek és miniszteri rendeletek, valamint a szakindítási kérelmek elemzése az OKKR-nek történő megfeleltetés szempontjából. Javaslatok a megfeleltetésre, az egyes szakfelelősök felkészítése az OKKR és általában a tanulási eredmények megfelelő értelmezésére. Javaslatok mérőeszközök kidolgozására

Költség: 200 millió Ft

Határidő: 2009. december – 2011. december

Ad 8. A felnőttoktatás területén a szakképzéssel azonos feladatok és költségek, az kb. 100 millió Ft

Határidő: 2009. november – 2011. december.”

A Tárcaközi Bizottság 2007. szeptember 24-én tartott még egy ülést. Az erre készített beszámolómban az alábbi, talán még ma is aktuális kérdéseket fogalmaztam meg:

„Tekintettel arra, hogy a Tisztelt Tárcaközi Bizottság tagjaival az I. sz. Bizottság tevékenységének részleteit a korábbiakban már ismertettem, illetve a kiküldött 30 oldalas anyag, valamint ennek mellékletei kellő információval szolgálnak, az alábbiakban csupán azokat a kérdéseket exponálom, amelyek e munka eredményeiből következnek, s amelyekkel kapcsolatosan célszerű lenne állást foglalni.

Az EKKR 8 szintjét egészítsük-e ki egy 0. szinttel, amelyik az iskolaérettség szintjén fogalmazná meg, azokat az ismereteket, attitűdöket tevékenységeket és az autonómiának a szintjét, amelyet az iskola lépnő gyermektől elvárunk?

A deskriptorok közé a tudás, tevékenységek/képességek, autonómia/felelősségvállalás mellé vegyük-e fel a nézetek/attitűdök kategóriát is, vagy ennek elemeit igyekezzünk a későbbiekben az autonómia/felelősségvállalás oszlopában kezelni?

Kezdeményezzünk fejlesztést annak érdekében, hogy a tervezett, illetve megvalósítandó központi mérések a közoktatás különböző szintjein, ahol tényleges kimenetről nincsen szó, feleljenek meg az OKKR első 3 szintjének?

Kezdeményezzünk-e elemzést annak a vizsgálatára, hogy az érettségi különböző szintjei milyen mértékben felelnek meg az OKKR 4. szintjének?

Kezdeményezzünk-e elemzéseket az OKJ-s deskriptorok és szintek, valamint az OKKR szintjei közötti megfeleltetés érdekében?

Kezdeményezzünk-e elemzéseket annak érdekében, hogy a felsőoktatás különféle kimeneti szabályozásai konzekvensek legyenek, s hogy ezek megfeleljenek az OKKR 5., 6., 7., 8. szintjének?

Tegyünk-e javaslatot olyan pályázatok kiírására, amelyek keretében az egyes területek szakemberei megteremténék a kapcsolatot az OKKR és saját területük képzési követelményei között, különbséget tennének a tanulási eredményekre épülő kimeneti szabályozás és a bemeneti szabályozás között? (Elemmezni, hogy a kimeneti szabályozás hatással van-e az oda vezető képzés módjára. Ezek a pályázatok egyben az adott területeken dolgozó szakemberek képzését is megoldanák.)

Kezdeményezzünk-e olyan hosszú távú monitorozó vizsgálatokat, amelyek a felsőoktatásban és a szakképzésben a most bevezetésre kerülő kimeneti szabályozórendszer hatékonyságát elemeznék, s hosszabb távon törekedne az ágazati képzések és az OKKR megfeleltetésére?”

2007. október 8. és 10. között sor került Budapesten a learning outcomes EU Cluster által szervezett PLA-ra (PLA on the Development of National Qualifications Frameworks), amelyen Radó Péterrel beszámoltunk a magyarországi OKKR fejlesztésének addig elért eredményeiről.

Az Országos Képesítési Keretrendszer létrehozásának szakmai koncepciója

A 2005 és 2007 között folyt munkálatoknak mintegy a szintézisét jelentette a kormányhatározatot megalapozó Az Országos Képesítési Keretrendszer létrehozásának szakmai koncepciója (*Oktatási...*, 2008) című dokumentum. Az alábbiakban a tanulmány fő gondolatait és a megvalósítás ütemezését összefoglaló táblázatot emeljük ki.

„Javaslat az OKKR szint- és deskriptorrendszerére

Az EKKR alapelveinek megfelelően a magyarországi OKKR a tanulási eredményeken alapuló megközelítést követi. A tanulási eredmények alapú megközelítés keretében a képesítéseket az adott tanulási folyamat végére az egyén által elsajátított tudás, készségek/képességek, nézetek/attitűdök, autonómia/felelősségvállalás stb. leírásával határozzák meg. Ez a megközelítés megfelelőképpen orientálja az egyént az oktatási és képzési rendszerben való haladásban, egyéni életpályája tervezésében, és informálja az oktatási szolgáltatások felhasználóit a képesítésekről.

A közoktatási, szakképzési, felsőoktatási, felnőttképzési képesítések kimeneti követelményeinek elemzésével kimutatható, hogy a hazai képesítések kimeneti követelményei megfeleltethetők az EKKR egyes szintjeinek. Következésképpen, 8 vagy annál több szint meghatározása szükséges. A további szintek számának megállapításához további vizsgálatok szükségesek. Az OKKR deskriptorrendszere az EKKR, az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciákról szóló Európai Parlament és Tanács ajánlása, illetve a hazai kimeneti szabályozók elemzése alapján 4 szempont szerint kerül meghatározásra. Eszerint a következő szint- és deskriptorrendszer létrehozása célszerű:

Besorolási szint	Kompetenciák			
	Tudás	Készségek, képességek	Nézetek Attitűdök	Autonómia, felelősségvállalás
0.				
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				

Az OKKR szint- és deskriptorrendszerének periodikus felülvizsgálata szükséges.

Az OKKR szintbesorolásainak kidolgozása és felülvizsgálata során három alapkövetelmény érvényesítését szükséges szem előtt tartani:

Nyitottság – a szintleírásoknak alkalmasnak kell lenniük bármilyen keretek között megszerzett tudás elismerését szolgáló besorolásra.

Integrációs képesség – a szintleírásoknak alkalmasnak kell lenniük az egész életen át tartó tanulás bármely szakaszában igénybe vett oktatási szolgáltatások kimeneti szabályozóinak egységes rendszerbe foglalására, e szabályozók továbbfejlesztése számára referenciakeretként kell szolgálniuk.

Alkalmazhatóság – a tanulók, az oktatási szektor minden szereplője és az oktatás eredményességében érdekelt minden csoport számára könnyen értelmezhetőnek kell lennie, lehetővé kell tennie az egyértelmű besorolását.

Javaslat az OKKR működtetésére

Az OKKR-nek kétféle folyamatban kell hatást gyakorolnia az oktatási és képzési szektor működésére. Az első szakaszban a meglévő (átalakulóban levő) oktatási alágazati kimeneti szabályozóeszkö-

zókra kell ráépülnie, és mindegyikhez illeszkednie. Ezt követően – párhuzamosan az alágazati kimeneti szabályozók periodikus felülvizsgálatával – fokozatosan harmonizációs hatást kell gyakorolnia. Ezt a hatást részben a kimeneti követelmények rögzítésének módján (tanulási eredményeket rögzítő deskriptorok) keresztül, részben pedig az OKKR-hez kapcsolódó, annak működtetését biztosító mechanizmusokon és eszközökön keresztül kell kifejtenie. Ennek érdekében a közoktatási, a szakképzési, a felsőoktatási és a felnőttképzési törvények illetve kapcsolódó jogszabályok periodikus felülvizsgálata szükséges.

Első lépésként az egyes oktatási alágazatok törvényi szabályozásában rögzíteni kell a kimeneti szabályozóeszközök (érettségi, az Országos képzési jegyzékben [OKJ] szereplő szakképesítések és részszzakképesítések, szakmai vizsgakövetelmények, a felsőoktatás általános és szakonként rögzített kimeneti követelményei, a felnőttképzés OKJ-ben szereplő és az ún. hatósági képesítések, a nyelvi képesítések és az akkreditált képzési programok képesítései) OKKR-kompatibilitásának (besorolhatóságának) követelményét. Az egyes képesítések besorolhatóságát a képesítés megszerzésének feltételét jelentő kimeneti követelmények OKKR-szintnek való megfeleltetése (besorolása) biztosítja. Az OKKR működtetéséhez olyan mechanizmust kell kialakítani, amely garantálja a kimeneti szabályozóeszközök OKKR-nak való megfeleltetését. Ugyanakkor az egyes képesítések besorolását azok végzik, akik a képesítést, a végzettséget igazoló bizonyítványt, diplomát, oklevelet, tanúsítványt stb. kiadják.

Az OKKR működtetésének e közvetett irányítására egy szakértői testületet kell létrehozni, az Országos Képesítési Tanácsot, amely minden oktatási alágazat számára a kidolgozott kimeneti szabályozókat, illetve a kidolgozók által javasolt OKKR-szint-besorolást még jogszabályként való kiadásuk előtt – államigazgatási egyeztetési szakaszban – véleményezi. A véleményezés során az OKT jóváhagyja a kimeneti szabályozót és OKKR-besorolást, vagy a szabályozó kiadásáért felelős miniszternek átdolgozásra tesz javaslatot.

Az OKT a képesítés kiadásáért felelős miniszterrel áll kapcsolatban, az OKT létrehozása nem befolyásolja az egyes oktatási alágazatok létező egyeztetési eljárásait, konzultatív és tanácsadói jogosítványait és feladatkörét. Az OKT egyedi képesítések megszerzésének módját nem vizsgálja, azaz nem befolyásolja a kimeneti követelmények érvényesülését az egyes oktatási intézmények működésében. Ennek biztosítása az egyes alágazatokat felügyelő miniszterek feladata, erre alkalmas irányítási eszközöket kell alkalmazniuk.

Az OKKR működtetését biztosító mechanizmusnak alkalmasnak kell lennie a formális oktatási rendszerben nem elismert tanulási eredmények egyedi képesítésként való elismerésére. Az egyedi képesítések elismerésének fokozatosan kell megvalósulnia a nem formális és informális tanulás elismerésével kapcsolatos tapasztalatok felhasználásával.

Nem formális tanulás eredményének képesítésként való elismerését egy akkreditált vizsgaközponttal közösen alanyi jogon mindenki kezdeményezheti. Az elismerés alapja az adott képesítés számára kidolgozott kimeneti követelményrendszer, a kezdeményező javaslata egy bizonyos OKKR-szintre való besorolásra (önbesorolás) és egy akkreditált vizsgaközpont javaslata a szükséges vizsgák lebonyolításának eszközeiről és módjáról. Az elismerés és besorolás költségeit a kezdeményezőnek kell állnia. Az OKT elbírálja kérelmeket. Az egyedi képesítések elismerésével az OKT a megfelelő OKKR-szintre besorolja a képesítést, és felveszi a regisztrált képesítések listájára. A regisztrált képesítések listáján szereplő bármely képesítés megszerzésére irányuló vizsgakérelmet a regionális vizsgaközpontoknak fogadniuk kell, biztosítani a vizsgázás feltételeit, illetve anyagi-szellemi erőforrások hiányában a kérelmezőt a kijelölt vizsgaközpontba irányítja. A kérelmet legalább egy vizsgaközpontnak be kell fogadnia az államigazgatási határidőn belül. A vizsgáztatás és a bizonyítvány kiadásának költségeit a vizsgázónak kell megterítenie.

Az Országos Képesítési Tanács

Az oktatási szektor irányításának felelőssége több minisztérium között oszlik meg, ezért az OKT létrehozását, összetételére és működésére vonatkozó szabályokat a kormány hozza meg.

Az OKT titkársági és technikai feladatainak, információs rendszerének működtetését egy hatósági jogkörrel rendelkező, az oktatási és kulturális miniszter felügyelete alá tartozó intézmény látja el. Ez az intézmény összegyűjti a képesítési keretrendszer működésének monitoringjához és periodikus értékeléséhez szükséges információkat.

Az OKKR működtetésének információs hátterét elsősorban a Magyarországon elismert képesítéseket és azok leírását tartalmazó nyilvános országos regiszter (regisztrált képesítések listája) szolgálja. A regiszter tartalma a formális oktatási rendszer esetében az illetékes minisztériumok információs szolgáltatásán, az egyedi képesítések esetében az OKT besorolási döntésein alapul. Ez az információs rendszer később más adatbázisokkal is bővülhet.

Az OKKR kidolgozása az érintett szakterületek irányításáért és fejlesztéséért felelős minisztériumok szakmai, társadalmi köztestületek, partnerek elméleti és gyakorlati szakemberek széles körű szervezett, intézményesített és koordinált közreműködését igényli. Az OKKR kidolgozására az oktatási és a kultu-

rális miniszter elsődleges felelőssége mellett az érintett tárcák és köztestületek, szakmai-társadalmi partnerek részvételével alakuljon tárcaközi bizottság.

A Tárcaközi Bizottság feladatai:

- felügyeli a kormányhatározat megvalósítását, és dönt a kormányhatározatból fakadó tevékenységekről,
- javaslatot tesz az Akciótervben nevesített, a megvalósításra kijelölt intézmény részére az OKKR egyes elemeinek a kidolgozásához szükséges szakértői testületek megalakításáról, összetételéről és szakmai megbízatásáról,
- figyelemmel kíséri, összehangolja, ellenőrzi és értékeli a feladatok végrehajtását, és ennek érdekében az érintett tárcák, szervezetek számára javaslatokat tehet,
- figyelemmel kíséri az OKKR kifejlesztésére dedikált források felhasználását,
- javaslatokat tesz az érintett tárcáknak az OKKR kifejlesztésével kapcsolatos aktuális teendőkre,
- szorosan az OKKR kidolgozásához kapcsolódó koordinációs feladatokkal összefüggésben kapcsolatot tart hazai és nemzetközi partnerekkel.

A Tárcaközi Bizottság két évente egyszer írásos beszámolót készít a kormány részére a munkálatok állásáról.

A Tárcaközi Bizottság titkárságának a létrehozásáról és működtetéséről az oktatási és kulturális miniszter gondoskodik.”

Az OKKR létrehozásával kapcsolatos feladatok ütem- és költségterve

<i>Feladat leírása</i>	<i>Cél</i>	<i>Eredmény</i>	<i>Ütemezés</i>	<i>Költség (E Ft)</i>
OKKR Tárcaközi Bizottság létrehozása	Az OKKR létrehozásával kapcsolatos feladatok koordinációja az OKKR-ről szóló kormány-döntésig	Tárcaközi bizottság (OKM, GKM, NFÜ, SZMM)	2008. március 1.	0
Az OKKR véglegesítése: deskriptorok (szintleírások: az egyes szinteken megjelenő kompetenciák: tudás, készség-képesség, autonómia – felelősségvállalás, attitűd, nézetek) és szintek pontos leírása, a benne szereplő fogalmak részletes kifejtése. Az OKKR széles körű szakértői egyeztetése	Az OKKR szint- és deskriptorrendszerének véglegesítése	Kb. 20 oldalas (az egyes oktatási alágazatok képviselőivel, szakértőivel többszörösen megvitatott, EKKR-szakértővel bíráltatott) tanulmány, amely tartalmazza az OKKR szintjeit és deskriptorait, például, indoklásokkal	2008. március – 2008. november	1000
A tanulási eredményeken alapuló nemzeti képzési keretrendszerre vonatkozó legfontosabb nemzetközi szakirodalom áttekintése, tanulmányok, részletek kiválogatása, lefordítása, ellenőrzése, hazai összegző tanulmányok készítése, megjelenítése (kb 20 iv)	A tanulási eredményeken alapuló képzési keretrendszerrel kapcsolatos információk, eredmények disszeminációja	Egy jól használható, elméletileg megalapozott gyakorlatias tanulmánykötet 2000 példányban	2008. március – 2008. november	5000
A közoktatási képzési követelmények kidolgozásában és fejlesztésében részt vevők képzése a fejlesztésbe történő bevonással	A kimeneti követelmények fejlesztésében részt vevők felkészítése	Az OKKR lényegét feldolgozó 60 órás tanfolyam anyaga, segédeszközök, 60 órás képzés, összesen 615 kiképzett szakértő	2009. január – 2009. március: 15 fő, 2009. márciustól 2012. február: képzés kéthavonta. Évente 200 fő képzését számítva: 50 E Ft/fő x 200 10 000 E Ft / év, összesen 30 750 E Ft	30 750

A szakképzési képesítési követelmények kidolgozásában és fejlesztésében részt vevők képzése a fejlesztésbe történő bevonással	A kimeneti követelmények fejlesztésében részt vevők felkészítése	Az OKKR lényegét feldolgozó 60 órás tanfolyam anyaga, segédeszközök, 60 órás képzés, összesen 615 kiképzett szakértő	2009. január – 2009. március: 15 fő, 2009. márciustól 2012. február: képzés kéthavonta. Évente 200 fő képzését számítva: 50 E Ft/fő x 200 10 000 E Ft / év, összesen 30 750 E Ft)	30 750
A felsőoktatási képesítési követelmények (képzési és kimeneti követelmények) kidolgozásában és fejlesztésében részt vevők képzése a fejlesztésbe történő bevonással	A kimeneti követelmények (képzési és kimeneti követelmények) fejlesztésében részt vevők felkészítése	Az OKKR lényegét feldolgozó 60 órás tanfolyam anyaga, segédeszközök, 60 órás képzés, összesen 615 kiképzett szakértő	2009. január – 2009. március: 15 fő, 2009. márciustól 2012. február: képzés kéthavonta. Évente 200 fő képzését számítva: 50 E Ft/fő x 200 10 000 E Ft / év, összesen 30 750 E Ft	30 750
A felnőttképzési képesítési követelmények kidolgozásában és fejlesztésében részt vevők képzése a fejlesztésbe történő bevonással	A kimeneti követelmények fejlesztésében részt vevők felkészítése	Az OKKR lényegét feldolgozó 60 órás tanfolyam anyaga, segédeszközök, 60 órás képzés, összesen 615 kiképzett szakértő	2009. január – 2009. március: 15 fő, 2009. márciustól 2012. február: képzés kéthavonta. Évente 200 fő képzését számítva: 50 E Ft/fő x 200 10 000 E Ft / év, összesen 30 750 E Ft	30 750
A közoktatásról, a szakképzésről, a felsőoktatásról és a felnőttképzésről szóló törvények módosításának előkészítése	A kimeneti szabályozás jogszabályi feltételeinek megteremtése	Törvénymódosítási javaslatok: közoktatási tv., felsőoktatási tv., szakképzési tv., felnőttképzési tv.	2009. március – augusztus	0
A közoktatás területén: a jelenlegi bemeneti szabályozási elemek, fejlesztési feladatok és az OKKR-szintek kapcsolatának vizsgálata. Ennek alapján az OKKR 0. szint kialakításával kapcsolatos elemzések, 1-4. szintek megfelelő részletes kimeneti követelményeinek megfogalmazása, a fejlesztési követelményeknek való megfeleltetése. Majd ezekhez illeszkedő mérési eszközrendszer kell kidolgozni a minőségbiztosítás érdekében	A közoktatási alágazat OKKR 0. szint kialakításának elemzése, 1-4. szintekhez kapcsolódó kimeneti követelményeinek leírása	Minden tantárgyból a szinteknek megfelelő deskriptor rendszer és az ezek mérésére szolgáló mérőeszközök	2010. január – 2011. február	40 000

A szakképzés területén az OKJ kimeneti követelményeinek és az OKKR szintleírásainak az összehasonlítása. Terminológiai egyeztetés és megfeleltetés. Az OKJ felülvizsgálata szempontjainak meghatározása. Mérőeszközök kidolgozása	A szakképzési ágazat kimeneti követelmények OKKR-kompatibilitásának biztosítása	OKKR-kompatibilis OKJ és kapcsolódó mérőeszközök	2010. január – 2011. február	100 000
A felsőoktatás területén a képzéseket meghatározó kormány- és miniszteri rendeletek szakmai felülvizsgálata, a szaklétesítési és szakindítási dokumentumok felülvizsgálata és EKKR-(OKKR-) kompatibilis átdolgozása	A felsőoktatási kimeneti szabályozók OKKR-kompatibilitásának biztosítása	A felsőoktatás kimeneti szabályozó kormányrendeletek és miniszteri rendeletek, valamint a szakindítási kérelmek elemzése az OKKR-nek történő megfeleltetés szempontjából. Javaslatok a megfeleltetésre. Javaslatok mérőeszközök kidolgozására	2010. január – 2011. február	200 000
A nem formális felnőttképzés esetén az egyes meglévő és alakuló képzések esetében OKKR-kompatibilis kimeneti szabályozók kidolgozása, a képzések besorolása	A felnőttképzési kimeneti szabályozók OKKR-kompatibilitásának biztosítása	OKKR-kompatibilis felnőttképzési képzési követelmények	2010. január – 2011. február	100 000
A törvénymódosítás alapján szükséges jogszabálymódosítások előkészítése	A kimeneti szabályozás jogszabályi kereteinek megteremtése	Jogszabály-módosítási javaslatok	2011. augusztus – 2012. február	0
A nem formális és informális tanulás elismeréséről szóló kormányrendelet előkészítése	A nem formális tanulás elismerésének lehetővé tétele		2011. augusztus – 2012. február	0
Vizsgaközpontokban szükséges szakmai feltételek biztosítása	Az OKKR működéséhez szükséges intézményi keretek megteremtése	Felkészítése, technikai útmutatók	2011. augusztus – 2012. február	8000
Országos Képzési Tanács felállítása	Az OKKR működéséhez szükséges szervezeti keretek megteremtése	Országos Képzési Tanács	2010. január – június	0
Az OKT működési (szervezeti, információs) feltételeinek megteremtése	Az OKKR működéséhez szükséges szervezeti keretek megteremtése		2010. január – június	
OKKR működtetéséhez kapcsolódó tájékoztatósi kampány	A lakosság tájékoztatása az OKKR-hez kapcsolódó lehetőségekre, értelmezésére, felhasználására	Tájékoztatósi terv, tájékoztató anyagok, információs napok	2009. szeptember – 2010. június	
A Magyarországon kiadott képzések OKKR-besorolása az OKT kimeneti szabályozók besorolását jóváhagyó döntése alapján	OKKR működésének biztosítása	OKKR-azonosítóval rendelkező képzések	2011. júniustól folyamatosan	
Az ágazati kimeneti szabályozók felülvizsgálata alapján új követelmények kidolgozása és kiadása	OKKR-kompatibilis képzési követelmények elkészítése	Új vagy frissített képzési követelmények	2011. január – 2012. december	
Programfejlesztőknek és pályorientációs szakembereknek szóló képzések mindegyik ágazatban	Az OKKR eredményes működéséhez hozzájáruló szakemberek felkészítése	Álagazatonként (4*) 500 programfejlesztő és pályorientációs szakértő képzése	2011. január – 2012. december	100 000
Minden Magyarországon kiadott végzettséget igazoló bizonyítványban és oklevélben az OKKR- és EKKR-azonosítók feltüntetése	Az OKKR EKKR-hez való kapcsolódásának biztosítása, a hazai képzések európai szintű összehasonlíthatóságának biztosítása	A hazai képzésekhez tartozó OKKR- és EKKR-azonosítók megjelennek minden kiadott bizonyítványban és oklevélben	2012/2013-as tanév	

Ez a szakmai koncepció, amelyet tudomásom szerint a korábban elkészített bizottsági állásfoglalások, valamint a 2007. augusztusi javaslatom figyelembevételével Forgács András és Krémó Anita fogalmazott meg, a jelen tudásom szerint is megfelelő keretet jelenthet az OKKR-rel kapcsolatos oktatáspolitikai fejlesztések, valamint a TÁMOP programok keretében megvalósuló munkálatok számára a jelenlegi és a következő terv-időszakban egyaránt.

Jegyzet

(1) Ez az irányelv 15 olyan irányelv helyébe lép, amelyek már több éve hatályosak. Az irányelv átalakítja és modernizálja a szakképesítés elismerésére vonatkozó meglévő jogszabályokat anélkül, hogy módosítaná azok alapelveit. Az új irányelvet még nem tették közzé.

(2) <http://europa.eu.int/comm/education/policies/2010/doc/basic2004.pdf>

(3) Az előzetes elemzést Falus Iván és Kálmán Orsolya készítette.

(4) Az érettségi esetében az elemzésbe bevont tárgyak az idegen nyelv, a magyar nyelv és irodalom és a matematika voltak. A szakképzés követelményei közül a géplakatosi szakképesítés szakmai követelményei kerültek be az elemzésbe.

(5) Az elemzés egyes részterületekre vonatkozó eredményeit ebben a koncepcióban nem ismertetjük, azok a további szakértői munka számára kiindulási pontként szolgálhatnak.

(6) A javasolt alapelvek azonosításának kiindulópontja az Egyesült Királyság nemzeti képzési keretrendszerének működése alapjául szolgáló alapelvek voltak.

(7) A munkacsoport tagjai voltak: Radó Péter (a munkacsoport vezetője), Barakonyi Károly, Hajdu Sándor, Kiszter István, Krémó Anita, Palotás Zoltán és Temesi József.

(8) A nemzetközi anyagok gyűjtését és összefoglalását Karvály Eszter készítette el.

Irodalom

Az OKKR Munkacsoportok – Mandátum-tervezet. (2007) Kézirat.

Európai Bizottság (2005): Javaslat az egész életen át tartó tanulást szolgáló európai képzési keretrendszerének kialakítására. Bizottsági konzultációs dokumentum. Európai Bizottság, Brüsszel.

International Conference on the EQF. (2006) Budapest, 2006. február 27–28.

Oktatási és Kulturális Minisztérium (2005): Beszámoló az európai bizottság által kidolgozott „Javaslat az egész életen át tartó tanulást szolgáló európai képzési keretrendszer kialakítására” című munkadokumentumról szóló magyarországi konzultáció eredményeiről Kézirat. Oktatási és Kulturális Minisztérium.

Oktatási és Kulturális Minisztérium (2006): *Az Országos Képzési Keretrendszer (OKKR) megalko-*

tásának koncepciója (javaslat). Kézirat. Oktatási és Kulturális Minisztérium.

Oktatási és Kulturális Minisztérium (2007a): *Az Országos Képzési Keretrendszer (OKKR) működése. A II. Munkacsoport javaslata.* Kézirat. Oktatási és Kulturális Minisztérium.

Oktatási és Kulturális Minisztérium (2007b): *Beszámoló az OKKR I. Munkacsoport tevékenységéről.* Kézirat. Oktatási és Kulturális Minisztérium.

Oktatási és Kulturális Minisztérium (2008): *Az Országos Képzési Keretrendszer létrehozásának szakmai koncepciója.* Kézirat. Oktatási és Kulturális Minisztérium.

PLA on the Development of National Qualifications Frameworks, organized by the EU cluster „Learning Outcomes” (2007) Budapest, 2007. október 8–10.